

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Sendt pr. e-mail til EU&Projekt@lbst.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar til lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.

Landbrugsstyrelsen har den 25. april 2022 udsendt høring af "lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v." (j.nr. 22-1561-000002). Landbrug & Fødevarer fremsender hermed høringssvar til lovforslaget.

Lovforslaget skal fremsættes i Folketinget til oktober 2022 med henblik på ikrafttrædelse den 1. januar 2023. Det fremgår af høringen, at forslaget samler den nuværende regulering fra dele af landbrugsstøtteleven, landdistriktsloven og dele af skovloven, ligesom det samler ordninger beskrevet i udvalgte tekstanmærkninger i finansloven. Det fremgår endvidere af høringen, at ambitionen er at etablere en ny hovedlov, der skal være et fremtidssikret lovgrundlag, der kan holde i flere perioder under EU's landbrugspolitik. Det fremgår af lovtæksten, at loven fremover også - som noget nyt - skal anvendes til nationalt finansierede statsstøtteordninger, når der afsættes nye midler på finansloven.

Mulighed for at fremsende supplerende kommentarer efter høringsfristen

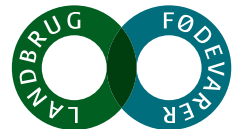
Der er tale om et omfattende lovforslag, der potentielt kan have ganske indgribende konsekvenser for Landbrug & Fødevarers medlemmer. Derfor forbeholder vi os ret til at vende tilbage med supplerende bemærkninger i takt med, at lovforslagets konsekvenser bliver klare.

Tidsplan

Det er helt afgørende for danske landmænd, at tidsplanen for lovforslaget holder, da denne lov er en forudsætning for, at bekendtgørelser om konkrete tilskudsordninger kan udstedes, så danske landmænd kan opnå klarhed omkring regler og vilkår for de kommende års tilskudsordninger under EU's landbrugspolitik, som også er en central del af aftalegrundlaget om landbrugsaftalen fra oktober 2021.

Om bemyndigelse generelt

Lovforslaget overlader afgørende beslutninger om implementering af EU's landbrugspolitik i Danmark, herunder landbrugsaftalens gennemførelse, til fødevarerministeren og indenrigsministeren. Landbrug & Fødevarer har et generelt ønske om at bemyndigelsen er konkret og begrundet. Det fremgår af lovbemærkningerne, at fødevarerministeren og indenrigsministeren også bemyndiges til at etablere og administrere ordninger, som ikke indeholder støtteelementer. I disse tilfælde bør bemyndigelsen være begrænset, og der ønskes en yderligere uddybning af rækkevidden af denne adgang.

Om landbrugsaftalen, ministerens ansvar samt tilsyn

Enkle, letforståelige og effektive landbrugsstøtteordninger er en forudsætning for en succesfuld gennemførelse af EU's landbrugspolitik i Danmark og realiseringen af landbrugsaftalen fra oktober 2021. Gennemførelse af de politiske mål, der her er sat, forudsætter, at fødevareministeren sikrer, at relevante myndigheder, herunder især Landbrugsstyrelsen, gennemfører effektive og målrettede ordninger i forhold til blandt andet at opnå klima- og miljømål, så danske landmænd kan gennemføre de frivillige tiltag og projekter, der skal bidrage hertil. Erfaringen fra den nuværende landbrugspolitik er desværre at komplekse regler, IT-udfordringer, lange sagsbehandlingstider og manglende opdateret info på ansøgningstidspunktet fra myndighedernes side har været stopklods for gennemførelsen af politiske ambitioner. Der savnes derfor en bestemmelse i loven, der sikrer rammen for en tilsynsforpligtelse. Dette skal sikre støttemodtagere et sted at gå hen, hvis sagsbehandlingstiderne trækker ud, hvis myndighederne ikke opfylder resultatmål eller hvis ansøgerne bliver ramt af myndighedsfejl. Ligeledes savnes en plan for forskud/aconto udbetaling af tilskud i det tilfælde, hvor IT eller andet fejler. Landbrug & Fødevarer vil opfordre til, at der indføres bestemmelser i loven herom.

Behov for generelle principper for forvaltning og kontrol

Det er for danske landmænd vigtigt, at der fastsættes nogle generelle principper om administration, kontrol og udbetaling af landbrugsstøtte i lovbemærkningerne. EU-reglerne om landbrugsstøtte lægger mere ud til medlemslandene i forhold til blandt andet konditionalitet og kontrol. Principperne skal både kunne rumme en løbende udvikling og modernisering af administrationen, herunder udvikling af nye kontrolformer som satellitbaseret kontrol, men samtidig er det afgørende, at forskelle i forvaltning af reglerne de enkelte medlemslande imellem ikke må medvirke til retssikkerhedsmæssige problemstillinger og fordrejning af konkurrenceevnen mellem landmænd og virksomheder i forskellige medlemslande. Landmandens retssikkerhed, proportionalitet, vejledning og korrektion samt bagatelgrænser er afgørende. Vi er betænkelige ved indholdet af lovforslagets kapitel 10 om bødestraf og strafansvar, ikke mindst forslagene til vejledende bødeniveauer. Det er også afgørende, at ministeren ikke bemyndiges til at kunne pålægge landmænd et dobbelt kontrol- og sanktionssystem. Disse pointer uddybes yderligere i afsnittet om lovforslagets kapitel 6 og kapitel 10.

Opfølgning på revisionskritik af Landbrugsstyrelsens forvaltning fra maj 2021

Der har i den nuværende programperiode været rejst kritik af Landbrugsstyrelsens forvaltning af landbrugsstøtte. Støttemodtagere har behov for helt klare udmeldinger såfremt denne kritik leder til en ny tilgang til ansøgning og kontrol af landbrugsstøtte. Der er fx behov for en afklaring af, om bemyndigelsen i lovforslaget indebærer ændringer for landbrugere, der er organiseret i flere CVR-numre, og for definitionerne af en landbruger, en bedrift, en støttemodtager, lodsejer, ejer, forpagter, CVR-registreret virksomhed m.m. og deres forpligtelser. Ændringer kan potentielt fjerne det økonomiske grundlag for eksisterende bedrifter, og evt. justeringer af Landbrugsstyrelsens praksis bør udelukkende gælde fremadrettet og bør ledsages af konsekvensvurderinger.

Etablering af fælles principper i søjle 2

Landbrug & Fødevarer vil også specifikt opfordre til, at der i loven fastlægges nogle fælles og meningsfulde rammer for reglerne for støtteordninger i landbrugspolitikens søjle 2. I programperioden 2014-2022 har Landbrugsstyrelsen administreret landdistriktsordningerne efter princippet "hver ordning sit liv". Det har bidraget til en

unødigt kompleksitet for især projektstøtteordningerne, som hverken har gavnet ansøgerne, rådgivere eller de myndigheder, der skulle administrere reglerne. Det har samtidigt bidraget til en langsommelig sagsbehandling med forsinkede udbetalinger til følge. Landbrug & Fødevarer vil stærkt opfordre til, at der fastlægges nogle fælles principper, der sikrer en ensartet og konsekvent håndtering af regler for blandt andet betalingsfrister, bagatelgrænser, overdragelse af tilsagn med mere, da en uens praksis har skabt stor usikkerhed for støttemodtagere og deres rådgivere. Det er også afgørende, at bortfald af tilsagn ikke sker på baggrund af teknikaliteter, og at der er en mulighed for at rette op på fejl. Landbrugsstyrelsen strategiske mål "Nemt, Enkelt og til Tiden" er fortsat relevante pejlemærker for styrelsen.

Behov for at EU-reglerne udnyttes fuldt ud

Det er ligeledes forudsat, at ministrene udnytter de rammer og muligheder, som forordningsgrundlaget giver, når regler for de enkelte støtteordninger fastsættes.

Om elementer i lovforslaget, der ikke direkte har med EU's landbrugspolitik at gøre

Der indgår i lovforslaget en række bestemmelser og bemærkninger, der ligger uden for den fælles landbrugspolitik. Da man jf. lovforslagets bemærkninger har til hensigt at lave en ny hovedlov, der skal være fremtidssikret for en længere årrække ud over næste programperiode, så virker det unødigt komplicerende, at andre ordninger indgår. Offentliggørelse af kontrolresultater under smiley-ordningen, der handler om fødevarerpolitik, bør fx således udelukkende håndteres i fødevarerlovgivningen. Såfremt den fastholdes i loven, bør bemyndigelsen til offentliggørelse af kontrolresultater begrænses til udelukkende at omhandle denne ordning. Dette kommenteres nærmere under kommentarer til kapitel 6.

Om landbrugets fonde, der fortsat reguleres i den hidtidige landbrugsstøttelew

Regulering af landbrugets fonde vil fremover fortsætte i en fortsættelse af den eksisterende landbrugsstøttelew. Det foreslås, at denne lov fremover ikke længere bærer navnet "landbrugsstøttelew", da det vil være misvisende efter 2023, hvor landbrugsstøtte reguleres i nærværende lovforslag. Det uddybes yderligere under kommentarer til § 32.

Klassificeringskontrollen

Landbrug & Fødevarer vil gerne have en redegørelse for, om lovforslaget har betydning for klassificeringsudvalget og klassificeringskontrollen, der i dag er hjemlet i landbrugsstøttelew.

Nye tiltag i CAP-loven

Flere nyskabelser omtales i høringsbrevet, som vil kommenteres i den almindelige gennemgang af lovforslaget. Det er:

- 1) Hjemmel til bedre håndhævelse af servitutter på landbrugsarealer, blandt andet via påbud, forbud og strafbestemmelser. (§ 5 og § 14)

Landbrug & Fødevarer bemærker, at der indføres en markant nyskabelse i § 5, stk. 2. Det er Landbrug & Fødevarer holdning, at der er tale om en så indgribende fravigelse af sædvanlige prioritetsprincipper i tinglysningsloven, at vi fortsat er i gang med at søge yderligere afklaring med hensyn til afvejning af konsekvenserne for hele pantaversystemet og dermed landbrugets finansieringsvilkår. Det fremgår i øvrigt af lovbemærkningerne, at der vil kunne fastsættes regler om, at en senere ejer af et areal, der er udbetalt støtte for, skal

tilbagebetale støtten, selvom støtten ikke er udbetalt til den pågældende. Denne nyskabelse er Landbrug & Fødevarer skeptisk over for.

- 2) Kommunerne pålægges at indberette landbrugsarealer, der er underlagt aftaler om rådighedsindskrænkelse af hensyn til drikkevandskvaliteten men også bredere (§ 9)

I lyset af antallet af BNBO'er i Danmark, så er det afgørende, at det er en opgave, som myndighederne påtager sig og ikke en opgave, der lægges ud til landmanden. Landmænd skal kunne søge om ordninger som fx økologisk arealtilskud på baggrund af et retvisende og opdateret ansøgningsgrundlag hos myndighederne.

- 3) Kundgørelse af kortgrundlag til støtteordninger på anden måde end via Lovtidende (§ 20)

Landbrug & Fødevarer har ikke indvendinger mod, at der af tekniske hensyn sker kundgørelse af kort på anden måde end via Lovtidende. Det afgørende for ansøgere og deres rådgivere er, at der er et entydigt, fyldestgørende og opdateret kortgrundlag, der er tilgængeligt på ansøgningstidspunktet.

- 4) Ændring af driftsloven af hensyn til indførelse af mere fleksibilitet i forhold til biodiversitet (§ 33)

Landbrug & Fødevarer kan bakke op om de forslåede ændringer af driftsloven, men der er yderligere behov for en generel undtagelse for rydningspligten for lavbundsprojekter, og Landbrug & Fødevarer foreslår, at arealer, der indgår i bruttoarealmodellen, GLM8 eller bioordninger, automatisk bør omfattes af genopdyrkningsretten.

Vi vil i det følgende gennemgå lovforslaget kronologisk og kommentere elementerne i den forbindelse.

Kapitel 1: Lovens anvendelsesområde

§ 1: Lovens anvendelsesområde

Det fremgår af § 1, at loven finder anvendelse på administration af EU's landbrugspolitik, det vil sige søjle 1 og søjle 2 ordninger, den fælles markedsordning samt handelsordninger for visse varer fremstillet af landbrugsprodukter. Skovordninger under EU's landbrugspolitik kommer i den forbindelse med som noget nyt, ligesom loven som noget nyt finder anvendelse på tilskudsordninger, der besluttet under statsstøttereglerne (EU-traktatens artikel 107-109). Det skal erstatte den hidtidige praksis, hvor der er optaget materielle tekstanmærkninger på finansloven som hjemmelsgrundlag for sådanne støtteordninger. Dertil kommer, at klima-lavbundsordningen under Miljøministeriet som noget nyt får en separat hjemmel i stk. 3. Det fremgår i øvrigt af lovbemærkningerne, at der også skabes hjemmel til, at fødevareministeren og indenrigsministeren kan etablere og administrere ordninger, som ikke indeholder støtteelementer.

§ 1, stk. 1

Landbrug & Fødevarer mener, at det giver mening at samle regler for implementering af EU's fælles landbrugspolitik under en samlet rammelov. Der savnes dog en uddybende redegørelse for i hvilket omfang og med hvilken begrundelse, at der med loven kan etableres og administreres ordninger, der ikke indeholder støtteelementer og hvilke typer af ordninger man herunder vil kunne etablere med loven.

I forhold til implementeringen af EU's fælles landbrugspolitik fra 2023 og frem vil vi gerne knytte nogle kommentarer til beslutningen om afskaffelse af betalingsrettighederne. Betalingsrettighederne afskaffes med overgangen til en ny landbrugspolitik, hvilket blandt andet omtales i bemærkningerne på side 34. Det bør fremgå af lovforslaget, at de afskaffes med virkning fra den 31. december 2022 kl. 23.59.59, da det har afgørende skattemæssig betydning. 2022 og 2023 er to forskellige skatteår.

I forbindelse med beslutningen om afskaffelse af betalingsrettighederne i aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug, blev det besluttet at indføre en række afbødende ordninger. Denne del af beslutningen bør også fremgå af lovbemærkningernes midt på side 34 (det andet afsnit på siden), da det er helt centralt, at disse afbødende ordninger udmøntes som forventet og aftalt.

Det fremgår af lovbemærkningerne side 34, at afskaffelsen af betalingsrettighederne ikke vil udgøre ekspropriation, medmindre en virksomhed i enkelte tilfælde rammes så økonomisk hårdt, at der er tale om et konkret ekspropriativt indgreb. Det fremgår af bemærkningerne, at den endelige afgørelse heraf henhører under domstolene. Landbrug & Fødevarer bemærker i den henseende, at der i forbindelse med udmøntningen af EU's landbrugspolitik ikke er sikret tilstrækkelig økonomisk kompensation for afskaffelse af betalingsrettighederne til de landmænd, der bliver meget hårdt ramt af udjævningen af hektarstøtten. Landbrug & Fødevarer ønsker blandt andet, at der sikres økonomisk kontinuitet ved, at der indføres en krisestøtteordning til de hårdest ramte landbrug.

§ 1, stk. 2

Det fremgår af de særlige bemærkninger side 152, at man som noget nyt vil inddrage nationale støtteordninger, der er hjemlet i statsstøttere reglerne under loven. Man inddrager de ordninger, der ydes i sammenhæng med den fælles landbrugspolitik, herunder navnlig de målsætninger, der ligger til grund for den fælles landbrugspolitik.

For støttemodtagerne er det afgørende, at man kan få klar besked om regler og vilkår, og at man som almindelig ansøger ikke skal forholde sig til, om man får støtte fra en ordning under den fælles landbrugspolitik, eller om der er tale om statsstøtte og hvilken slags, hvis man fx etablerer et minivådområde eller laver andre tiltag til gavn for miljø, klima, natur eller andet.

Der ønskes en redegørelse for, om der vil være nogen forskel på kommende statsstøtteordninger, der hjemles i denne lov og statsstøtteordninger, der er rettet mod landbrugserhvervet, som har hjemmel andre steder. Det gælder fx i forhold til klageadgang, gebyrpålæggelse, straffebestemmelser med mere.

Lovforslaget hedder "forslag til lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.". I og med lovens anvendelsesområde med § 1, stk. 2 og 3, er bredere end den fælles landbrugspolitik, så vil Landbrug & Fødevarer foreslå, at lovens titel også kommer til at afspejle dette bredere anvendelsesområde. Et kort og mere mundret kaldenavn kunne være "landbrugsstøtteleven", da det er bredere og mere retvisende end "CAP-loven". Officielt kunne det fulde navn være: "*Lov om administration af den fælles landbrugspolitik og statsstøtte til landbrug*" / "*Lov om administration af støtte til landbrug*".

Landbrug & Fødevarer er optaget af, at risikoen for statsstøttemodtagere minimeres. Landbrugsstyrelsen har blandt andet fejladministreret de minimis-støtteloftet i en periode, hvilket har resulteret i tilbagebetalingskrav til en række landmænd, der har etableret minivådområder og/eller målrettede efterafgrøder. Det er meget kritisk for den frivillige indsats, at landmænd på den måde risikerer at komme i klemme i et kompliceret regelsæt, når de gør en ekstra indsats for miljøet.

I og med fødevareministeren med loven bemyndiges til at indføres statsstøtteordninger, så vil Landbrug & Fødevarer fremføre to synspunkter herom. For det første er det Landbrug & Fødevarers holdning, at man først og fremmest bør etablere notificerede statsstøtteordninger på landbrugsområdet, da det er forbundet med stor risiko for landmænd at indgå i de minimis støtteordninger, hvor det er svært at opnå et overblik over hvilke ordninger, der skal tælle med i forhold til støtteloftet.

For det andet vil Landbrug & Fødevarer her gentage ønsket, om at der etableres et register over de minimis-støtte i Danmark. Det foreslås konkret, at der i loven skabes hjemmel til at etablere et register over de minimis-statsstøtte, jf. de minimis-forordningen 1408/2012, artikel 6. Både af hensyn til støttemodtagere og de administrerende myndigheder. Uden et register er det umuligt at skabe overblik over hvilken støtte eller økonomiske fordele, der tæller med ved beløbsgrænser for de minimis-støtte. Man vil i Danmark også kunne hæve støtteloftet. Landbrug & Fødevarer vil foreslå, at det igangsættes fremadrettet for alle nye de minimis-støtteordninger per 1. januar 2023.

§ 1, stk. 3

Det fremgår af lovforslaget, at den danske indsats vedrørende kulstofrige lavbundsjord har hjemmel i en tekstanmærkning på finansloven under miljøministeriet. Denne nationale støtteordning foreslås implementeret via § 7. Det er hensigten, at bemyndigelsen til projektgennemførelsen som hidtil vil blive delegeret til Naturstyrelsen under Miljøministeriet.

Det er for lodsejerne centralt, at der er en entydig og enkel håndtering af udtagningsindsatsen uafhængigt af hvordan ordningerne er finansieret eller hvilken myndighed, der administrerer den.

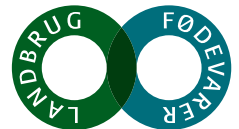
Der savnes begrundelse for, hvorfor udtagningsindsatsen er spredt over mange myndigheder. Der ønskes også en begrundelse for, hvorfor bemyndigelsen delegeres til et andet ministerium.

Landbrug & Fødevarer mener, at der bør indføres en klageadgang på ordningen på trods af, at den ikke findes i dag.

Kapitel 2: Bemyndigelse til at fastlægge regler om støtteordninger

§ 2 Fødevareministeren og indenrigsministeren bemyndiges til at fastsætte regler for EU's landbrugspolitik

Landbrug & Fødevarer har noteret sig, at der står følgende flere steder i de særlige bemærkninger om udmøntningen af den pågældende bestemmelse (fx til § 2, side 157 og § 3, side 167), at "Det er forventningen, at ministeren i *første omgang* (kursiveret her) vil udnytte bemyndigelsen til xx. Modstykket til disse meget bredt definerede bestemmelser bør være, at der i lovforslagets lovbemærkninger udtrykkes nogle meget fyldestgørende principielle afgrænsninger af, hvordan bestemmelsen nærmere forudsættes anvendt og

de hensyn, der skal lægges vægt på ved anvendelse. Det gælder især i forbindelse med håndhævelse og i forhold til de ordninger, der ikke indeholder støtteelementer.

Det fremgår af de særlige bemærkninger på side 154, at lovforslaget indeholder en udvidelse af indenrigs- og boligministerens kompetence i forhold til gældende ret. Ministerens kompetence vil efter den foreslåede bestemmelse omfatte hele forordningsgrundlaget. Det er Landbrug & Fødevarers holdning, at indenrigs- og boligministerens beføjelser bør begrænses til LAG-indsatsen. En udvidelse af kompetencerne i forhold til landbrugspolitikken bør træffes konkret og politisk og ikke udelukkende administrativt, også selvom det står i bemærkningerne, at det ikke er forventningen, at ministeren i første omgang vil udnytte bemyndigelsen (s.157).

§ 2, stk. 1

Som det fremgår af lovbemærkningerne på side 44-45, bemyndiges ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at sikre den danske udmøntning af reglerne om konditionalitet. Det fremgår på side 45, at dette giver mulighed for at fastlægge indholdet af krav for god landbrugs- og miljømæssig stand, og fastlæggelse af administrative sanktioner ved manglende overholdelse.

Landbrug & Fødevarer mener, det bør fremgå af lovbemærkningerne, at udmøntningen af disse regler bør ske efter generelle principper om, at kravene ikke må forvride konkurrencen mellem medlemslandene, og at overimplementering af reglerne skal undgås. Dette er også nødvendigt for at sikre en brugbar baseline for de støtteordninger, der bygger ovenpå konditionaliteten.

Derudover bør det fremgå af bemærkningerne, at indretningen af det administrative sanktionssystem skal være proportionalt og tage hensyn til, hvordan kravene har været kontrolleret. Der er stor forskel på, om der er tale om en stikprøvekontrol, hvor sanktionerne forventes at have en vis afskrækkende effekt, eller om det er tale om en 100 pct. monitoreringskontrol. Her vil det ikke være nødvendigt at sanktionere, da kontrollen allerede har en afskrækkende effekt. Endvidere er det væsentligt, at sanktionssystemet er helhedsorienteret og formålsfokuseret, så det sikres, at små ubetydelige overtrædelser af kravene ikke medfører uforholdsmæssigt store administrative sanktioner.

Der ønskes en redegørelse for, hvordan regler om krydsoverensstemmelse fra den nuværende programperiode vil spille sammen med de kommende regler for konditionalitet (som erstatning for krydsoverensstemmelse). Det er for eksempel relevant for en økologisk landmand, der har arealer hvor der fortsat er et flerårigt tilsagn om økologisk arealtilskud fra den nuværende programperiode, og som også samtidig modtager grundbetaling, der underlægges den fremtidige konditionalitet. Det er afgørende for Landbrug & Fødevarer, at landmænd ikke underlægges dobbeltkontrol og dobbelte sanktioner i overgangen mellem to programperioder.

§ 2, stk.2

Det foreslås, at det under lovbemærkningerne til § 2 på side 161 (afsnit 2) indføres en sætning, der beskriver, at ministeren har mulighed for at fastsætte regler om en støtteordning i søjle 1 under de direkte betalinger, der giver ekstra arealstøtte til unge landbrugere, hvis det på et senere tidspunkt vurderes relevant at genindføre denne støtteordning.

Det fremgår af lovforslaget, at de specifikke krav vil blive fastlagt i bekendtgørelser. Det er for støttemodtagerne dog vigtigt, at der er nogle fælles retningslinjer for ordningerne – fx i landdistriktsprogrammet. Det er unødigt komplicerende for støttemodtagerne, når man arbejder efter princippet “hver ordning sit liv”, når ordningerne er reguleret af det samme underliggende forordningsgrundlag. På den baggrund foreslås det, at der i bemærkningerne/de særlige bemærkninger til kapitel 2 indsættes følgende:

“Det er forudsat ved fastsættelsen af regler for støtteordninger, at ministrene tilstræber at fastsætte ensartede principper for støtteordninger i forhold til de overordnede betingelser, således at der sikres en ensartet og forudberegnelig behandling af støtteordningerne. Det gælder blandt andet i forhold til frister og fremgangsmåde ved overdragelse af tilsagn, muligheder og frister for ændringer af tilsagn, betalingsdokumentation og fakturaer, regler for nedsættelse af støtten i tilfælde af forsinket indsendelse af udbetalingsanmodning med mere.”

Landbrug & Fødevarer vil også foreslå, at man beslutter, at projekter finansieret af landdistriktsprogrammet betragtes som afsluttede, når anmodning om slutudbetaling indsendes og ikke først når Landbrugsstyrelsen udbetaler tilskuddet, da denne tilgang er med til at forlænge projektforsiktelserne uden at støttemodtager har indflydelse på det.

§ 2, stk. 3

Ministrene kan inden for deres respektive områder fastsætte regler om fravigelse af regler i EU-forordningerne i det omfang forordningerne indeholder adgang hertil. De foreslåede bestemmelser udvides til at omfatte alle forordninger omfattet af lovforslaget. Det er afgørende for Landbrug & Fødevarer, at bemyndigelsen ikke medfører mulighed for en konkurrenceforvridende implementering af EU-reglerne.

§ 2, stk. 4

Landbrug & Fødevarer foreslår, at ministrene bemyndiges til at indføre mulighed for forskuds-, a conto og rateudbetaling af støtte.

§ 3 Fødevarerministeren og indenrigs- og boligministeren bemyndiges til at fastsætte regler for nationalt finansierede tilskudsordninger under statsstøttereferne

Der henvises til bemærkningerne under § 1, stk. 2 og stk. 3.

§ 4: Bemyndigelse til administrative foranstaltninger og sanktioner

Fødevarerministeren og indenrigsministeren bemyndiges i § 4 til at fastsætte regler om administrative foranstaltninger og sanktioner. Det handler om reduktion af støtte eller sanktion af støtten med et beløb, der overstiger reduktionen, bortfald af støtte, hel eller delvis tilbagebetaling af uberettiget støtte samt udelukkelse fra at ansøge om støtte i senere perioder.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at sanktioner og reduktioner i vidt omfang er fastlagt i EU-reglerne i dag. Bemyndigelsen i § 4 i lovforslaget baserer sig på, at særligt § 59 i den nye horisontale forordning forventes at blive udnyttet i højere grad end i dag, da det i langt højere grad vil være op til medlemslandene at fastsætte regler om administrative foranstaltninger og sanktioner samt tilbagebetaling (s. 169) Det fremgår også, at indenrigs- og boligministerens kompetence vil blive udvidet på dette punkt.

Det fremgår direkte af EU-reglerne, at sanktionerne skal være proportionale. Der henvises også til at EU-reglerne oplister en række tilfælde, hvor medlemslandene ikke kan pålægge sanktioner. Det handler om myndighedsfejl, hvor støttemodtageren ikke med rimelighed kunne opdage fejlen eller force majeure eller ekstraordinære omstændigheder. Landbrug & Fødevarer mener også, at der skal indføres klare bagatelgrænser samt ses bort fra sanktionering, hvis der er tale om beklagelige formelle fejl, der ikke har nogen betydning for indhold. Det fremgår af lovforslaget, at det følger modsætningsvist, at der skal kræves tilbagebetaling af en uberettiget opnået fordel, hvis en uregelmæssighed fx skyldes en myndighedsfejl. Landbrug & Fødevarer mener, at der må være en forældelse på sådanne situationer.

Det fremgår af lovbemærkningerne på side 106, at det er hensigten i det væsentlige at følge de nuværende sanktionssystemer. Landbrug & Fødevarer foreslår, at det i bemærkningerne tilføjes, at forvaltningsmyndigheden forpligtes til at sikre, at mulige justeringer i retning af et endnu mere proportionalt sanktionssystem udnyttes fuldt ud. Dette er også vigtigt i forbindelse med indførelse af øget satellitkontrol. Ved en 100 pct. kontrol er der ikke længere behov for, at sanktionerne skal have en afskrækkende effekt. I den forbindelse er det vigtigt, at der tilrettelægges højere bagatelgrænser, så det undgås, at de administrative omkostninger hos både myndigheder og landmænd ved behandling af overtrædelsen ikke står mål med det støttebeløb som overtrædelsen vedrører. Dette ønskes også tilføjet under de specifikke bemærkninger på side 170 i lovforslaget.

Det fremgår af side 171, at der vil kunne fastsættes regler om, at en senere ejer af et areal, der er udbetalt støtte for, skal tilbagebetale støtten, selvom støtten ikke er udbetalt til den pågældende. Det kan Landbrug & Fødevarer ikke bakke op om. Heller ikke selvom det begrænses til den periode, hvor betingelserne skal være opfyldt.

Det fremgår også af side 171, at ministrene vil kunne fastsætte regler om tilbagebetaling, uanset, at støttemodtageren har opfyldt betingelserne i et eller flere af de andre år som ordningen omfattede. Landbrug & Fødevarer mener, at det ikke er proportionalt med en støtteordnings formål, hvis der fastsættes regler om fuld tilbagebetaling af støtte i tilfælde, hvor betingelserne ikke har været opfyldt i et enkelt af flere på hinanden følgende år. Hvis der fastsættes regler om tilbagebetaling, er det derfor helt centralt, at dette gøres under hensyntagen til proportionalitetsprincippet i forhold til opfyldelsen af formålet med ordningen. Dette foreslås indført i lovbemærkningerne.

Det fremgår af bestemmelsen, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om udelukkelse fra at ansøge støtte "*i senere perioder end den, hvor overtrædelsen eller undladelsen fandt sted*". Det er uklart, hvem bestemmelsen om udelukkelse retter sig mod, og hvordan formuleringen "senere perioder" afgrænses. Bestemmelsen bør præciseres.

Der henvises i øvrigt til Landbrug & Fødevarers bemærkninger til lovforslagets kapitel 6.

§ 5: Bemyndigelse til at betinge ordninger af at krav fastsættes i servitutter samt til at håndhæve disse

Det fremgår af § 5, stk. 1, at Fødevareministeren kan fastsætte regler om, at tilskud eller regler fastsat i denne lov betinges af, at eventuelle forpligtelser for ejendommens ejer

fastlægges i en tinglyst servitut. Det fremgår af bemærkningerne på side 171, at bestemmelsen udvides til at omfatte hele lovens anvendelsesområde.

Det fremgår af bemærkningerne på side 110, at begrænsningerne skal være relevante i forhold til formålet med støtten, og at det fx kan være krav om, at arealer permanent skal henligge som vådområde eller lavbundsområder og ikke må omlægges, tilføres gødning eller pesticider.

Det foreslås som noget nyt med lovforslagets § 5, stk. 2, at en tinglyst servitut skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og panthavere, uanset hvornår retten over ejendommen er erhvervet. Det fremgår af lovbemærkninger, at bestemmelsen skal sikre, at servitutterne har forrang og kan opretholdes i tilfælde af eventuelle tidligere stiftelser af andre rettigheder. Det begrundes i lovbemærkningerne med en betydelig samfundsinteresse i at sikre en varig bevaring og genopretning af miljø, natur og klima, men det er Landbrug & Fødevarer holdning, at der er tale om en så indgribende fravigelse af sædvanlige prioritetsprincipper i tinglysningsloven, at vi fortsat er i gang med at søge yderligere afklaring med hensyn til afvejning af konsekvenserne for hele panthaversystemet og dermed landbrugets finansieringsvilkår. Vi skal på den baggrund forbeholde os retten til at vende tilbage med uddybende kommentarer til denne nyskabelse i § 5, stk. 2.

Med § 14, stk. 2, foreslås det, at fødevarerministeren kan meddele de forbud og påbud, der er nødvendige for overholdelse af forpligtelser fastsat i en tinglyst servitut for ejendommens ejer eller 3. mand. Det fremgår af bemærkningerne på side 110. Bestemmelserne om forbud og påbud suppleres med en bestemmelse om, at strafsanktionere overtrædelse af eller undladelse af at efterkomme meddelte forbud eller påbud, jf. lovforslagets § 28.

Landbrug & Fødevarer vil gerne have en redegørelse for, hvordan dette håndteres i forhold til forpagtede arealer. Der henvises i øvrigt til Landbrug & Fødevarers hørings svar til § 14 og § 28.

§ 6: Undtagelse fra tilbudsloven, når der indføres standardomkostninger

Landbrug & Fødevarer bakker op om, at man i lovforslagets § 6 fastholder undtagelsen for tilbudslov og udbudsregler, når der gives tilskud efter standardomkostninger, da det bidrager til en væsentlig forenkling af støtteordninger til gavn for både støttemodtagere, leverandører og administration.

Kapitel 3: Gennemførelse af klima-lavbundsprojekter

§ 7 indeholder en bemyndigelse til gennemførelse af klima-lavbundsprojekter. Der henvises til Landbrug & Fødevarers bemærkninger herom, der er indsat under bemærkninger til § 1, stk. 3.

Kapitel 4: Særlige oplysningspligter

§ 8: Støttemodtageres oplysningspligt

Det fremgår af § 8, at støttemodtager eller den til enhver tid værende ejer af et areal omfattet af et tilsagn skal kunne afgive erklæring om, hvorvidt betingelserne for støtte er opfyldt. Det fremgår af stk. 2, at støttemodtageren eller den til enhver tid værende ejer af det areal er forpligtet til at underrette den relevante minister, hvis betingelserne for støtte ikke længere er opfyldt.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at ikke al støtte involverer arealer. Der kan være givet tilsagn til en jordløs bedrift.

Der henvises til "støttemodtager eller den til enhver tid værende ejer af et areal omfattet af et tilsagn". Der savnes en klar definition af henholdsvis landbruger og bedrift samt Landbrugsstyrelsens administration af bagvedliggende ejerforhold. Og hvad i de tilfælde, hvor der er flere ejere involveret? Der er brug for en hel klar definition. Såfremt der justeres på definitionerne i forhold til den igangværende landbrugspolitik, skal dette tydeligt fremgå og udelukkende virke fremadrettet.

§ 9: Kommuners indberetningspligt om drikkevandsbeskyttelse og miljøbeskyttelse

Det fremgår af § 9, at fødevarerministeren kan fastsætte regler om, at kommunalbestyrelser skal indberette oplysninger om aftaler indgået efter dele af lov om vandforsyning og lov om miljøbeskyttelse. Bestemmelsen har til hensigt at sikre, at der ikke udbetales tilskud til arealer, der ikke er berettiget til fx økologisk arealtilskud, som følge af, at er rådighedsindskrænkninger i forhold til fx anvendelse af pesticider. Det fremgår af bemærkningerne (side 72), at Landbrugsstyrelsen allerede har hjemmel til at modtage oplysningerne fra kommunerne, men at Landbrugsstyrelsen ikke modtager oplysninger i tilstrækkelig grad i dag. Der står også på side 73, at støttemodtagerne har oplysningspligt over for Landbrugsstyrelsen og af egen drift skal underrette styrelsen, hvis betingelserne for støtte ikke længere er opfyldt.

Det er afgørende for støttemodtagere, at de kan opnå et opdateret og retvisende billede af, hvilke aftaler, der er indgået på et givent areal, når de søger om fx økologisk tilskud, så der er klarhed for ansøgeren om hvilke arealer, der kan kvalificere til eller er afskåret fra at søge eksempelvis økologisk arealtilskud. I lyset af antallet af BNBO'er i Danmark, så er det afgørende, at det er en opgave, som myndighederne påtager sig og ikke en opgave, der pålægges landmanden.

Rent praktisk er det en udfordring, at en frivillig BNBO-aftale, der indgås med et selvstændigt lille vandværk, ikke nødvendigvis indrapporteres til kommunen eller tinglyses. Det er vigtigt, at vandværkerne – både de private og kommunale – pålægges indberetningspligten og drager omsorg for rette registrering og tinglysning, idet såvel de frivillige aftaler som forbuddene mod at anvende pesticider udspringer af et politisk ønske. Rette registrering og tinglysning er også vigtig af hensyn til eventuel kontrol.

Det er helt afgørende, at lodsejere uden unødigt ophold bliver informeret, når kommunen foretager nye indberetning om restriktioner på arealer til Landbrugsstyrelsen.

Det er ligeledes afgørende, at denne nye indberetningspligt fra kommunerne ikke rokker ved den forenkling, der er gennemført på krydsoverensstemmelsesområdet siden 1. januar 2015. Denne har betydet, at overtrædelser af KO-krav fundet i forbindelse med andre (nationale) kontrolbesøg udført af kommunerne med videre ikke skal indberettes til Landbrugsstyrelsen – og/eller håndteres af Landbrugsstyrelsen – som ansvarlig myndighed for krydsoverensstemmelse.

Det er i øvrigt uklart ud fra bestemmelsens ordlyd og bemærkningerne, hvad disse indberetninger kan få af betydning for tilbagebetaling af støtte/afslag på støtte tilbage i

tiden. Det er for Landbrug & Fødevarer væsentligt, at der ikke administreres bebyrdende med tilbagevirkende kraft, og vi efterlyser også her en præcisering af udstrækningen af konsekvenserne af bestemmelsen.

Landbrugsstyrelsen anvender allerede i dag oplysninger fra Kommunerne, der stammer fra det vejledende kort om registrerede § 3 arealer. Kortet opdateres i Landbrugsstyrelsens systemer én gang årligt. Landbrug & Fødevarer finder det generelt problematisk, at berettigelsen til at søge støtte til eksempelvis målrettet regulering og økologiske arealtilskud styres af dette kortlag. Hvis der er overlap med kortet, kan de nævnte tilskud ikke søges til arealet. Dette skal ses i lyset af, at kortlaget alene er vejledende og også ofte er behæftet med fejl.

§ 10: Oplysningspligt for andre

Hjemlen til fastsættelse af regler om indberetning af oplysninger foreslås blandt andet udvidet til også at omfatte støttemodtagere, når dette er nødvendigt for at opfylde indberetningspligten til Kommissionen. Landbrug & Fødevarer ser dette som en nødvendig udvidelse af hjemlen til at fastsætte regler om indberetning.

Af hensyn til den administrative byrde for erhvervet er det vigtigt, at hjemlen til at fastsætte regler om indberetning begrænses til kun at være i de entydige tilfælde, hvor EU-lovgivningen kræver indberetning, og hvor disse oplysninger ikke allerede indberettes til andre offentlige myndigheder eller til Danmarks Statistik.

Eksempelvis frygter Landbrug & Fødevarer, at der på sigt vil blive dobbelte krav til indberetning af pesticidforbrug, både igennem landbrugsindberetning.dk og via Fællesskemaet, hvilket vil være en helt uacceptabel ekstra administrativ byrde for landmændene.

Indberetningskravet i Fællesskemaet er i første omgang blevet delvist afværget i EU-Kommissionens gennemførselsbestemmelser, men Landbrug & Fødevarer frygter, at dette er starten på en tendens, hvor EU-ansøgningen anvendes som instrument for indberetning af oplysninger som vedrører lovgivning, der ikke hører under EU's landbrugspolitik.

Kapitel 5: Formålsbestemte betalinger

§ 11 *Betaling for kontrol, særlige tjenesteydelser samt renter ved manglende rettidig betaling*

Ministeren bemyndiges til at fastsætte regler for hel eller delvis betaling for kontrol under EU's markedsordninger. Det fremgår af bemærkningerne på side 57, at ministeriet har til hensigt at videreføre eksisterende gebyrordninger samt årligt vil vurdere balancen mellem omkostninger og indtægter. Landbrug & Fødevarer finder det afgørende, at ministeriet indretter sig omkostningseffektivt og afsøger mulighed for at nedsætte omkostninger før man indfører gebyrstigninger.

§ 12 *Betalingsforpligtelser samt renter ved manglende rettidig betaling*

Det foreslås i § 12, at betalinger, der ikke sker rettidigt, tillægges en årlig rente.

Landbrug & Fødevarer mener, at der ikke skal betales rente, før en administrativ klagesag er afsluttet. Klager bør have opsættende virkning i forhold til tilbagebetaling af støtte, som myndighederne vurderer, er uretmæssigt udbetalt. Det er en stor økonomisk

byrde at pålægge tilbagebetalingskrav. Hvis det viser sig, at myndighederne ikke har haft grundlag for at kræve tilbagebetaling, og klageinstansen ophæver afgørelsen, vil ansøger have haft en likviditetsmæssig belastning af sin økonomi, som kunne have været undgået. Derfor bør et tilbagebetalingskrav først effektueres, når en administrativ klagesag er afsluttet. En sådan løsning strider ikke imod princippet om at sikre en effektiv beskyttelse af Unionens finansielle interesser, jf. artikel 59 i forordning 2021/2116.

Det fremgår af side 186 i bemærkningerne, at der ved betalingsforpligtelser forstås "krav rettet mod en støttemodtager eller den til enhver tid værende ejer af det areal, der er omfattet af tilsagn om støtte". Der savnes en uddybende begrundelse for, at man retter krav mod ejer af et areal, hvis ikke støttemodtager og ejer af areal er den samme person. Der ønskes også en redegørelse for, hvordan dette håndteres i forhold til forpagtede arealer.

Landbrug & Fødevarer vil samtidig foreslå, at der skabes hjemmel til at pålægge myndigheder at betale renter ved forsinket udbetaling af støtte. Der har i den nuværende programperiode været store forsinkelser på blandt andet økologisk arealtilskud, naturplejetilskud samt diverse projektordninger til gavn for miljø, klima og natur. Det presser landmændenes økonomi, når udbetalinger fra Landbrugsstyrelsen forsinkes. Manglende rettidig betaling fra myndighedernes side bør derfor også kunne tillægges renter.

I de tilfælde, hvor Landbrugsstyrelsen begår en fejl og som følge heraf forsinkes med en udbetaling, bør Landbrugsstyrelsen også udbetale støtten og/eller eventuel efterbetaling med renter.

Landbrug & Fødevarer mener, at myndighederne ikke skal kunne opkræve renter i de tilfælde, hvor der finder uretmæssige udbetalinger sted, når de skyldes myndighedsfejl (side 186). Det fremgår af bemærkningerne, at vurderingen af, om støttemodtageren med rimelighed må kunne forventes at have opdaget fejlen, vil bero på en konkret vurdering. Det vil være formålstjenligt med nogle eksempler fra praksis i bemærkningerne på, hvornår det forekommer – eventuelt givet i svar fra Kommissionen.

§ 12, stk. 3

Det fremgår af stk. 3, at tilbagebetalingskrav i forbindelse med støtte, der både er finansieret af nationale midler og af EU, forældes i deres helhed efter de regler, der er fastsat i EU's forordninger. Det drejer sig specifikt om støtte under EU's landdistriktsprogram.

Det skaber klarhed, at bemærkningerne er indsnævret til alene at omhandle støtte under EU's landdistriktsprogram. Spørgsmålet om forældelse er meget væsentligt og afsnittet bør beskrive forældelsesreglerne mere generelt og fyldestgørende og ikke kun for landdistriktsordningerne.

Det fremgår af bemærkningerne side 189, at "Det er reglerne i forældelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1238 af 9. november 2015, der finder anvendelse i tilfælde, hvor der er sket en fejlagtig udbetaling af støtte finansieret af Den Europæiske Union, og hvor fejlen *ikke* (kursiveret her) beror på en uregelmæssighed hos den pågældende støttemodtager."

Landbrug & Fødevarer ser gerne afsnittet uddybet med eksempler og savner i det hele taget en henvisning til princippet udtrykt i Kommissionens gennemførelsesforordning 809/2014, af 17. juli 2014, artikel 7, stk. 3, at hvis en uberettiget udbetalt støtte beror på en fejl hos myndigheden, gælder forpligtelsen til tilbagebetaling naturligvis ikke. Vi skal på den baggrund anmode om at få tilføjet til bemærkningerne, at uberettiget udbetalt støtte ikke tilbagesøges, hvis udbetalingen skyldes en fejl begået af den kompetente myndighed eller af en anden myndighed, og landbrugeren ikke med rimelighed kunne forventes at have opdaget fejlen, som i øvrigt ofte vil relatere sig til regelfortolkning af komplekse bagvedliggende EU-regelsæt.

Kapitel 6: Kontrol og offentliggørelse af kontrolresultater

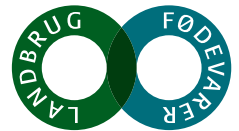
Kapitel 6 om kontrol og offentliggørelse af kontrolresultater er et vigtigt afsnit for danske landmænd og fødevareraktører. Det skal ses i sammenhæng med de bagvedliggende EU-regler og Landbrug & Fødevarer noterer sig, at der med EU-reglerne lægges langt mere ud til medlemslandene på dette punkt.

For Landbrug & Fødevarer er det derfor væsentligt, at der med lovforslaget også fra lovgivers side tages stilling til, hvordan administrationen skal udmønte denne tildelte bredere ramme nationalt. Vi har at gøre med en biologisk produktion og et komplekst regelsæt, hvor det næsten altid vil være muligt at finde fejl, selvom de overordnede produktionsforhold er af høj standard. Vi har en fælles interesse i høj regelefterlevelse, og derfor efterlyser vi nogle principper for en dialogsøgende og helhedsorienteret kontrol, der har fokus på vejledning og korrektion frem for fejlfinding og sanktion.

Landbrug & Fødevarer savner desuden proportionalitetsbetragtninger i forbindelse med samspillet med det administrative sanktionssystem. Hvis et område fx er underlagt en 100 pct. monitoreringskontrol, er der allerede en iboende præventiv effekt, og der bør i bemærkningerne tilkendegives en stillingtagen til, hvordan reaktions-/sanktionsniveauet derfor skal tilpasses i forhold til kontrolmetoden på det pågældende område (jf. også bemærkningerne ovenfor vedrørende lovforslagets § 4), og nedenfor vedr. § 13.

Det er for Landbrug & Fødevarer relevant med bemærkninger om, at proportionalitet og saglighed er grundstenene for kontroludførelsen. Spørgsmålet om adgang til kontrol uden retskendelse og rækkevidden af myndighedernes adgang er noget, der naturligvis fylder meget hos den kontrollerede. I forbindelse med udgivelsen af den seneste kontrolfolder fra Landbrugsstyrelsen og udfaldet af afgørelsen C-59/17 af 7. august 2018 ved EU-Domstolen var rækkevidden af myndighedernes adgang til kontrol fx et omdiskuteret emne. Vi foreslår derfor, at der knyttes nogle retningslinjer for god myndighedsudøvelse i forbindelse med kontrol. Fx at der udtrykkes en anerkendelse af, at uanmeldt kontrolbesøg ikke altid kommer belejligt, men så modsvares af, at myndighederne skal gøre, hvad de kan for at imødekomme landmandens ønsker om fx at vente på en bisidder. Der bør også knyttes nogle forventningsafstemmende kommentarer til vedrørende den efter ordlyden meget vidtgående adgang til også at kontrollere beboelse og biler. Landbrug & Fødevarer savner også en nærmere beskrivelse af grænsedragningen mellem pligten til at medvirke til kontrol kontra retten til ikke at bidrage til selvinkriminering under §§ 15-16.

I forbindelse med indførelsen af digitale indberetnings- og ansøgningsløsninger for borgere og virksomheder, er der ofte et meget stort fokus på effektivisering og automatiserede afgørelser, men meget lidt fokus på borgere og virksomheders retssikkerhed, når

systemerne fejler. Se uddybende bemærkninger herom nedenfor under kommentarerne til § 19.

§13: Regler om tilsyn og kontrol, opbevaring af oplysninger

§ 13 stk. 1

I lovforslagets § 13 stk. 1 bemyndiges ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og indenrigs- og boligministeren til indenfor deres respektive områder at fastsætte regler om tilsyn og kontrol med, at CAP-loven eller regler fastsat i medfør af CAP-loven overholdes.

Det fremgår af lovbemærkningerne på side 64 (andet afsnit), at der vil kunne rekvireres en kontrol fx hvis det ved administrativ kontrol vurderes, at der er behov herfor. Landbrug & Fødevarer mener, at det også skal være muligt at for støttemodtageren at rekvirere et fysisk kontrolbesøg for eksempel som opfølgning på satellitkontrol. Her kan der være tilfælde, hvor det vil være nødvendigt at besigtige et areal for at konkludere, om støttebetingelserne er overholdt, hvis der eksempelvis er uenighed om, hvad kontrolresultatet fra satellitkontrollen viser. Dette ønskes tilføjet til lovbemærkningerne.

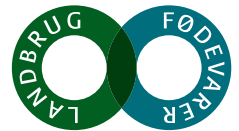
Det nævnes i lovbemærkningerne på side 64 (tredje afsnit), at det er forventningen, at satellitbaseret kontrol vil kunne anvendes i et større omfang og på sigt, vil kunne erstatte store dele af den fysiske kontrol. Det fremhæves, at den fysiske kontrol er tidskrævende både for ansøgere og Landbrugsstyrelsen, og at satellitbaseret kontrol derfor vil kunne bidrage til at nedbringe de erhvervsøkonomiske og administrative omkostninger for et offentlige.

For Landbrug & Fødevarer er det helt essentielt, at der lægges vægt på at nedbringe de erhvervsøkonomiske omkostninger. En bevægelse fra stikprøvekontrol til satellitbaseret kontrol er reelt at gå til 100 pct. kontrol. Dette kan reelt øge landmandens omkostninger meget betydeligt og derfor møde stor modstand i erhvervet, medmindre der fastlægges meget klare kriterier for, hvornår det er meningsfuldt at indføre satellitbaseret kontrol. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at følgende klare kriterier skal indskrives i lovbemærkningerne:

Det er en forudsætning, at satellitbaseret kontrol kun indføres i tilfælde, hvor det meningsfuldt reducerer den administrative byrde for erhvervet. Satellitkontrollen skal medføre en væsentlig forøget mulighed for at bruge data til at vejlede landmanden, og der skal gives mulighed for at rette op på overtrædelser før det medfører sanktioner. Når der kontrolleres via satellitdata, skal der sættes væsentligt højere bagatelgrænser, og sanktionsniveauet skal ligge væsentligt lavere, da det ikke er nødvendigt, at sanktionerne har en afskrækkende effekt. Desuden skal det sikres, at satellitkontrollen også medfører klare fordele for landmanden i form af eksempelvis enklere og mere fleksible regler og mindre datotyran. Endelig er det vigtigt, at der som udgangspunkt kun stilles krav om indsendelse af georefererede billede i tilfælde hvor satellitdata indikerer, at der kan være tale om en overtrædelse af regler eller støttebetingelser. Indsendelse af georefererede billeder må ikke blive et generelt dokumentationsværktøj, da dette vil øge den administrative byrde for landmanden betydeligt.

§ 14: Generel bemyndigelse til udstedelse af forbud og påbud

Der indføres med lovforslaget en ny påbudskompetence for at sikre, at myndighederne er i besiddelse af en række instrumenter, som er egnede til at sikre, at reglerne også efterleves i praksis. Sådanne instrumenter er fx muligheden for at kunne udstede forbud

og påbud for dermed at sikre, at reglerne overholdes. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurderer, at den foreslåede hjemmel til at kunne meddele påbud vil kunne blive relevant fx i forbindelse med tilsagn om tilskud til fastholdelse af vådområder, lavbundsområder og fysiske vandløbsindsatser på landbrugsjorder.

Den nye påbudshjemmel er imidlertid ikke begrænset hertil, men kan reelt give *bred adgang til at meddele de forbud og påbud, der er nødvendige* for overholdelse af loven eller af regler udstedt i medfør heraf eller bestemmelser i Den Europæiske Unions forordninger omfattet af loven. En påbudshjemmel skal være afgrænset, klar og præcis, da anvendelsen heraf vil være indgribende for adressaten og må have undtagelsens karakter.

Landbrug & Fødevarer har noteret sig, at Landbrugsstyrelsen allerede er påtaleberettiget i forhold til servitutter, der tinglyses. Det nye er, at der nu skydes et ekstra led ind, idet der skabes en mulighed for, at myndighederne administrativt kan "gribe ind" ved at udstede forbud eller påbud før der bliver tale om en egentlig civilretlig forfølgning ved domstolene med henblik på håndhævelse af servitutter. På den ene side vil der på den måde skabes et slags "advarselssystem" inden en sag ender ved domstolene, men Landbrug & Fødevarer finder det for vidtgående med en sådan universal bestemmelse, der ikke efter sin ordlyd er begrænset til situationer, hvor der foreligger en servitut, men som kan anvendes bredt til at bemyndige de forbud og påbud, der er nødvendige for overholdelse af loven eller EU-regler omfattet af loven. Hvis nødvendigheden af denne bestemmelse kan underbygges markant tydeligere i forarbejderne, så opfordrer vi til en præcisering af anvendelsesområdet, idet Landbrugsstyrelsen allerede har adgang til at få forholdet bragt i orden ved overtrædelser af rådighedsindskrænkninger i forbindelse med tilsagn om tilskud til fastholdelse af vådområder, lavbundsområder m.m.

Det fremgår af lovbemærkningerne nederst side 193, at der også kan opstå behov for at udstede forbud i forbindelse med overholdelse af GLM-kravene. Der er ikke nogen nærmere begrundelse i lovbemærkningerne for nødvendigheden heraf.

Landbrug & Fødevarer er meget uforstående overfor, hvorfor det skulle være nødvendigt at udstede forbud i forbindelse med overholdelse af GLM-kravene. GLM-kravene er en del af en EU-støtteordning, og er det EU's retningslinjer for indretningen af sanktionssystemer for konditionalitet, der er gældende, og ikke nationale regler om påbud og forbud. Derfor ønskes det, at denne formulering fjernes fra lovbemærkningerne.

§ 15: Støttemodtageres pligt til at give oplysninger samt myndighedernes mulighed for at tage prøver

Landbrugere har også i dag, jf. Landbrugsstøttelovens § 3 pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres, herunder give adgang til dokumenter, oplysninger – også i elektronisk form, og inspektion. Det påhviler således landbrugeren ved lov at yde den nødvendige bistand ved kontrolbesøget, jf. Landbrugsstøttelovens § 3, hvor ordlyden er, at landbrugeren skal "give de oplysninger, der er nødvendige for at opfylde Det Europæiske Fællesskabs regler om medlemsstaternes indberetningspligt på landbrugsområdet".

Landbrug & Fødevarer savner grundlæggende en nærmere beskrivelse af grænsedragningen mellem pligten til at medvirke til kontrol kontra retten til ikke at bidrage

til selvinkriminering, jf. retssikkerhedsloven, herunder også ved anvendelse af selvbetjeningsløsninger.

Det foreslås som noget nyt i § 15, stk. 3, en bemyndigelse til, at der kan fastsættes regler om, at kontrolmyndigheden kan medtage eller udtage prøver af planter, planteprodukter og andre objekter mod kvittering. Det er beskrevet i lovbemærkningerne, hvordan den foreslåede bestemmelse retter sig til eksempel mod støtteordningen for stivelseskartofler, der er omtalt i den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug, der er indgået den 4. oktober 2021. Men at bestemmelsen er formuleret bredere med henblik på at kunne rumme kommende støtteordninger, hvor det vil være nødvendigt at medtage prøver for at kontrollere om visse støttebetingelser er overholdt.

Landbrug & Fødevarer er umiddelbart uforstående overfor, hvorfor det kan findes nødvendigt at udtage prøver i forbindelse med ordningen for stivelseskartofler. Denne ordning kan meget let kontrolleres ved at sammenholde støtteansøgerne med leverandørregistrene hos de virksomheder, der producerer kartoffelstivelse. Derfor finder Landbrug & Fødevarer det helt unødvendigt, at der skabes hjemmel til at udtage prøver af planter, planteprodukter og andre objekter, jf. Lovbemærkningerne på side 197.

Der skal naturligvis være balance i tingene og det er væsentligt, at myndighederne dukker op med en dialogbaseret tilgang og legitimerer sig på behørig vis ved ankomsten i henhold til de nationale kontrolhjemler. Kontrollen skal baseres på dialog, ansvar og tillid mellem myndighed og landmand.

Hvis en landmand fx udtrykker et behov for at have sin konsulent til stede, er det væsentligt, at myndighederne i en dialogbaseret tilgang viser fleksibilitet. Det skulle nødtigt være sådan, at landmandens anmodning om at hidkalde en bisidder medvirker til at skærpe atmosfæren for kontrollen. Landbrug & Fødevarer finder derimod, at det konkret kan være et naturligt element af et kontrolbesøg.

Når myndighederne kommer på kontrol, skal kontrolløren legitimere sig og landmanden skal af myndighederne gøres opmærksom på, at han har ret til at tilkalde en stedfortræder, der kan deltage på landmandens vegne, samt ret til at få hjælp af en konsulent, advokat, revisor, familiemedlemmer eller andre.

Landbrug & Fødevarer gør opmærksom på, at det kan virke overvældende, når kontrolmyndigheden møder op, ofte med flere repræsentanter, og at fornemmelsen af, at man ikke kan være med overalt skaber utryghed. Ikke mindst fordi der er tale om kontrol af et meget omfattende og komplekst regelsæt.

§ 16: Adgang til kontrol

Der tildeles med bestemmelsen myndighederne en bred adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler og dokumenter uden først at skulle indhente en retskendelse.

Det begrundes i bemærkningerne med, at myndighedernes adgang uden retskendelse er nødvendig, fordi der årligt udføres et stort antal kontroller. Det fremgår også af de særlige bemærkninger, at bestemmelsen om adgang til at foretage kontrol uden retskendelse gennemføres i overensstemmelse med relevante regler i retssikkerhedsloven, herunder proportionalitetsprincippet i lovens § 2, og bestemmelsen viderefører med sproglige

tilpasninger bestemmelserne, som vi allerede kender dem i blandt andet landbrugsstøtteleovens § 4, stk. 2.

Justitsministeriet udarbejder årligt en redegørelse om myndighedernes brug af tvangsindgreb. Disse redegørelser har i flere år vist, at antallet af bestemmelser i lovgivningen, der giver myndighederne adgang til tvangsindgreb over for borgerne, løbende vokser. Tilmed er den adgang, der fastsættes i lovgivningen, sædvanligvis også meget bred og indeholder – som også i dette lovforslag – fx adgang til privat bolig og køretøjer. Når en bestemmelse indeholder mulighed for at offentlige myndigheder kan skaffe sig adgang til privat ejendom, kræver det en særlig udførlig begrundelse i lovbemærkningerne om bestemmelsens nødvendighed og nærmere afgrænsning. Det er derfor nødvendigt med lovgivers konstante fokus på, hvorvidt balancen er den rette mellem hensynet til privatlivet og hensynet til kontrol med, om lovgivningen bliver overholdt.

I Miljø- og Fødevareministeriets kontrolstrategiarbejde i efteråret 2016 og frem var der blandt andet fokus på, hvordan kontrollen kan gøres mere smidig og opleves mindre indgribende. De 10 indsatsområder i Miljø- og Fødevareministeriets rapport om en samlet kontrolstrategi fra efteråret 2017 afspejlede i høj grad arbejdet med at skabe rammerne for en dialogsøgende, fair og gennemskuelig kontrol. For eksempel er det som indsats 4 beskrevet, at "et kontrolbesøg får generelt den største vejledende effekt, når de rette personer er til stede. Og tilstedeværelsen af de rette mennesker gør typisk også kontrolopgaven nemmere for myndighederne. Derfor vil ministeriet fremover så vidt muligt gøre brug af varslede kontroller, når en varsling ikke medvirker til at forhindre formålet med kontrollen."

Vi savner en afspejling af denne kontrolstrategi i bemærkningerne til dette lovforslag, og i det hele taget nogle bemærkninger, der forsikrer om, at kontrolenheder skal have det rette fokus på, hvad der er hovedregler, hvad der er undtagelser, og hvad der er proportionalt og nødvendigt.

Landbrug & Fødevarer finder det i særlig grad vidtgående, når det fremgår af bemærkningerne til § 16, stk. 1, at uanmeldt kontrol efter omstændighederne vil være den mest effektive form for kontrol og dermed bedst kunne leve op til de fællesskabsretlige bestemmelser om, at medlemslandene effektivt skal kontrollere overholdelsen af betingelserne for støtte. Det fremgår endvidere, at det "tilsigtes, at kontrollen kan ske uanmeldt, da "dette i mange tilfælde vil være en forudsætning for, at myndighederne kan få et reelt billede af forholdene på den pågældende bedrift."

Landbrug & Fødevarer finder det forkert at opstille et udgangspunkt om uvarslede kontroller, og det er i øvrigt også en markant stramning i forhold til Miljø- og Fødevareministeriets tilkendegivelser i kontrolstrategien fra 2017 som citeret ovenfor. Vi finder desuden, at både EU-regelgrundlag og den danske retssikkerhedslov fordrer, at kontrolmyndigheden konkret tager stilling til, hvorvidt uvarslet kontrol er nødvendigt og proportionelt.

Det er Landbrug & Fødevarers holdning, at det bør tilføjes i bemærkningerne til loven, at hvor det fremgår af den bagvedliggende EU-regel, at kontroller kan varsles "under forudsætning af, at det ikke forstyrrer kontrollernes formål eller effektivitet", skal denne ramme udnyttes. Det er i den forbindelse væsentligt at bemærke, at den danske

retssikkerhedslov reelt indeholder en hovedregel om, at borgere skal underrettes/varsles forud for kontrol.

Et kontrolbesøg, hvor landmanden/virksomheden er orienteret på forhånd, er langt bedre udnyttelse af ressourcerne – både for landmanden/virksomheden og myndighederne. Det sikrer, at man har kunnet finde det nødvendige materiale frem på forhånd, og at man har kunnet tilrettelægge arbejdet så kontrollen bliver til mindre gene og myndighederne undgår en række forgæves kontrolbesøg fordi landmand/driftsleder ikke er hjemme. Desuden vil et varslet besøg styrke landmandens retsstilling, fordi han så kan være sikker på at have sin landbrugskonsulent, dyrlæge eller anden relevant person med som bisidder under kontrolbesøget, hvis dette ønskes.

§ 17: Registersamkøring

Landbrug & Fødevarer noterer sig, at myndighederne med dette lovforslag udvider gældende ret for så vidt angår bolig- og indenrigsministerens kompetence med en bred bemyndigelsesadgang, som muliggør registersamkøring og sammenstilling af oplysninger i kontroløjemed, herunder om skatteforhold.

Ifølge bemærkningerne til denne bestemmelse er hensigten med denne ændring blandt andet et behov for at kontrollere rigtigheden af de oplysninger, der afgives til Ministeriet for Fødevarer, Landbrug & Fiskeri eller Indenrigs- og Boligministeren i forbindelse med tilskudsansøgninger eller øvrige oplysninger, der indsendes til ministerierne med oplysninger fra andre myndigheder med henblik på kontrol for dobbeltfinansiering samt administrationen af konditionalitet.

Vi sætter spørgsmålstegn ved, om lovforslagets bemærkninger til denne bestemmelse iagttager persondatareglerne eller retssikkerhedsloven.

Landbrug & Fødevarer mener, at det vigtigste i forhold til indsamling, behandling og samkøring af data er, at alle tænkelige retssikkerhedsmæssige principper og aspekter iagttages og overholdes, samt at indsamlingen alene sker ved konkret mistanke om en begået lovovertrædelse. En mere almindelig, erfaringsbaseret fornemmelse om, at der kan være "noget galt", indebærer ikke, at der foreligger mistanke efter retssikkerhedslovens regler¹. Den omstændighed, at en myndighed tidligere har foretaget fx et kontrolbesøg hos en virksomhed, hvor der blev konstateret en strafbar overtrædelse af den pågældende lovgivning, indebærer heller ikke i sig selv, at der forud for et kontrolbesøg i almindelighed vil være "rimelig grund" til mistanke om, at virksomheden fortsat overtræder reglerne med hensyn til det tidligere konstaterede forhold².

Vi efterlyser derfor, at myndighederne uddyber nærmere, hvordan de vil foretage et skøn over relevansen af de oplysninger, som indsamles med videre, herunder for at sikre, at det rent faktisk sker med et formål, der er værnet og relevant i forhold til at håndhæve CAP-loven, samt at der ikke sker en forskelsbehandling af virksomheder.

1 Vejledning af lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, s. 24, pkt. 92.

2 Vejledning af lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, s. 24, pkt. 93.

Det er vigtigt, at myndighederne ved registersamkøring og sammenstilling af oplysninger i kontroløjemed, herunder om skatteforhold, iagttager persondatareglerne.

Da samkøring i kontroløjemed per definition vil være en indgribende behandlingssituation, skal vi understrege, at der ved denne form for behandling skal være et skærpet fokus på kravene i blandt andet databeskyttelsesforordningens artikel 5 om principper for behandling af personoplysninger, herunder princippet om formålsbestemthed og proportionalitetsprincippet. Endvidere fordrer princippet om dataminimering, at myndigheden før indsamling af personoplysninger har viden om, hvilke oplysninger der er tilstrækkelige, relevante og nødvendige.

Samtidig skal vi også gøre opmærksom på, at de enkelte virksomheder ved samkøring og sammenstilling af data skal oplyses om, hvilke oplysninger myndighederne indsamler, behandler og samkører om dem og til hvilket formål i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 13 og 14, jf. databeskyttelseslovens § 23, 2. led. Dette gælder, uanset om vedkommende minister med hjemmel i databeskyttelseslovens § 5, stk. 3, fastsætter regler om adgang til at foretage samkøring i kontroløjemed³.

Der kan i den forbindelse også henvises til Retsudvalgets betænkning af 9. maj 2018 vedrørende lovforslaget til databeskyttelsesloven (L 68), hvor regeringspartierne og Socialdemokratiet bl.a. anfører, at:

»partierne lægger afgørende vægt på ændringsforslaget fremsendt af justitsministeren den 9. februar 2018, som partierne støtter, og som indebærer, at underretningspligten gælder, når formålet med bekendtgørelsen er sammenstilling eller samkøring af personoplysninger i kontroløjemed. Når myndigheder kontrollerer borgerne, er der således tale om en indgribende behandlingssituation, og det er derfor vigtigt, at borgerne orienteres om en sådan behandling på forhånd.«

Det er ligeledes afgørende, at mulighederne for registersamkøring ikke rækker ved den forenkling vi ellers har haft på krydsoverensstemmelsesområdet siden 1. januar 2015, der har betydet, at overtrædelser af KO-krav fundet i forbindelse med andre (nationale) kontrolbesøg udført af kommunerne mv. ikke skal indberettes til Landbrugsstyrelsen - og/eller håndteres af Landbrugsstyrelsen - som ansvarlig myndighed for krydsoverensstemmelse.

§ 18: Offentliggørelse af kontrolresultater, navns nævnelse, klagers opsættende virkning, generel adgang til masseoplysninger

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 18 er udformet som en generel bemyndigelseshjemmel, der omfatter kontrolresultater på lovens område. Det fremgår af bemærkningerne, at den eksisterende bestemmelse i dag udnyttes til den såkaldte smiley-ordning på fødevarerområdet, der administreres af fødevarestyrelsen, og at Fødevarerministeriet – særligt af hensyn til smileyordningen – finder det hensigtsmæssigt at videreføre bestemmelsen.

Landbrug & Fødevarer mener, at hjemmel til kontrol på fødevarerområdet bør tilvejebringes andet sted end i CAP-loven. Og Landbrug & Fødevarer er skeptisk over for udvidelsen af bestemmelsen til at omfatte hele lovforslagets anvendelsesområde.

³ Korfits Nielsen, Kristian og Lotterup, Anders, Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven med kommentarer, 1. udg., s. 378mf.

Landbrug & Fødevarer noterer sig, at bestemmelsen ifølge lovbemærkningerne på side 206 ikke vil blive anvendt til offentliggørelse af resultater af kontrollen med støttemodtageres overholdelse af kriterier for støtteordninger. Det er vigtigt, at dette princip fastholdes, og at det heller ikke kompromitteres i forbindelse med opfyldelse af krav om indrapportering af data til EU-Kommissionen, fx i forbindelse med det nye arealmonitoreringssystem. Ligeledes er det vigtigt, at det sikres, at kontroldata i forbindelse med satellitkontrol kun er tilgængelige for ansøgeren og eventuelle fuldmagtshavere.

Det fremgår af § 18, stk. 1, at fødevareministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse med navns nævnelse af resultater samt art og omfang af sanktioner på grundlag af kontrol, som gennemføres i henhold til loven eller regler udstedt i medfør af loven eller af EU's forordninger om forhold, der er omfattet af loven. Ministeren foreslås i forslaget § 18, stk.1, 1. pkt. bemyndiget til at fastsætte regler om, at klage ikke har opsættende virkning.

Lovændringen giver anledning til at bemærke, at oplysningerne kan vedrøre strafbare forhold på lovens område, og kan være med navns nævnelse af fysiske eller juridiske personer. Eftersom lovforslaget fraviger [databeskyttelseslovens § 8](#), opfordrer vi til, at myndighederne i overensstemmelse med anbefalingerne i 1516/2010 om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater går i dialog med Datatilsynet omkring offentliggørelsen af de foreslåede oplysninger og drøfter lovforslagets hovedindhold.

Dertil opfordrer vi til, at der udarbejdes en udførlig administrativ vejledning – i overensstemmelse med retssikkerheds- og forvaltningsloven – for hvornår kontrolresultater kan og ikke kan offentliggøres med navns nævnelse, således der sikres en ensartet og gennemskelig forvaltning uden forskelsbehandling. Det er afgørende for Landbrug & Fødevarer, at der er opmærksomhed omkring, at offentliggørelse af navn kan forårsage uforholdsmæssig stor skade på landbruger/virk-somhed i form af stigmatisering, skade på omdømme eller goodwill, driftstab og lignende.

Lovændringen giver desuden anledning til at understrege, at virksomhedens retssikkerhed generelt er udfordret af, at klagemulighederne er vanskelige, og sagsbehandlingstiden for klager er utilfredsstillende. Offentliggørelsen er afgørelsens retsvirkning; en retsvirkning, der ikke kan "trækkes tilbage", hvis den viser sig at være forkert. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at klager over afgørelser bør have opsættende virkning på offentliggørelsen.

Kapitel 7: Digitalisering

§ 19 Fastsættelse af krav om digital kommunikation og definition af rettidig modtagelse

Ministerens bemyndiges i § 19 til at kunne fastsætte regler, der stiller krav om at ansøgere om landbrugsstøtte skal kommunikere digitalt.

Landbrug & Fødevarer er interesseret i lettelser, der kommer vores medlemmer til gode, men Landbrug & Fødevarer er optaget af, hvordan vi sikrer landbrugeres retssikkerhed ved øget anvendelse af data.

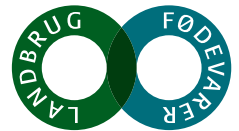
Det er væsentligt for Landbrug & Fødevarer:

- At ansøgere, der skal benytte sig af digital forvaltning, sikres adgang til et sagligt, korrekt og fuldt oplyst og opdateret ansøgningsgrundlag.
- At det sikres, at borgere og virksomheder ikke kommer i klemme som følge af IT-problemer.
- At ansøgere får en advarsel, såfremt ansøgningsgrundlaget er ufuldstændigt på grund af myndighedsfejl eller -forsinkelser.
- At myndighederne forpligtes til at etablere nogle nødprocedurer for ansøgere, når de kommer i klemme som følge af fejl, mangler eller andre problemer med ansøgningssystemerne, herunder får mulighed for at rette op på fejl.
- At myndighederne kan give mulighed for at kommunikere og indsende ansøgninger skriftligt via brev eller mail, hvis de IT-systemer, der skal anvendes til kommunikation, er fejlbehæftede.
- At myndighederne forpligtes til at have et beredskab, der kan sikre flow i sagsbehandlingen så forsinkelser undgås i tilfælde, hvor it-fejl sætter en stopper for sagsbehandlingen.
- At ansøgerne ikke pålægges ekstraudgifter som følge af fx IT-problemer eller myndighedsfejl
- At støttemodtagere altid kan få adgang til information om, hvor deres sag er i systemet. Landbrug & Fødevarer foreslår konkret, at der indføres et digitalt "track and trace"-system for alle landbrugsstøttesager
- At ansøgere får en elektronisk advarsel, hvis man er i gang med at indsende noget der ikke giver mening samt få påmindelse, hvis man er tæt på frist eller hvis man ved en fejl ikke har udfyldt noget
- At der skabes mulighed for at rette op på formelle fejl, der ikke har betydning for indhold, og at der som minimum afsendes en høring inden evt bortfald af tilskud.
- At myndighederne i de digitale løsninger stiller et opdateret og retvisende ansøgningsgrundlag til rådighed for ansøgerne (Ikke mindst relevant for økologisk arealtilskud og plejegræsttilskud, producentskifter, tilsagn, samkøringsproblemer m.m.)
- At der i Landbrugsstyrelsens IT-systemer eksisterer en velfungerende fuldmagtsløsning, og at det muligt i visse tilfælde at afgive fuldmagten via ikke-digital underskrift, for eksempel for borgere, der er undtaget for offentlig digital kommunikation, ved dødsboer og lignende (idet mange landbrugere vælger at få en professionel rådgiver til at udfylde deres støtteansøgninger)

Det fremgår af lovforslagets § 19, stk. 3, at en digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen. Hertil fremgår det af lovforslagets bemærkninger til § 19, at »en hvilken som helst skriftlig kommunikation, som foretages digitalt via særlige digitale løsninger, er omfattet af bestemmelsen«, samt at bestemmelsen finder anvendelse parallelt med lov om digital post.

Imidlertid forudsætter lov om digital post, at det er obligatorisk for borgere og virksomheder at have en digital postkasse til brug for modtagelse af post fra det offentlige, og retsvirkningen kun gælder post, der er sendt via denne løsning.

Det fremgår endvidere af lovforslagets bemærkninger til § 19, at kravet om obligatorisk digital kommunikation er en fravigelse af det almindelige forvaltningsretlige udgangspunkt om, at der er formfrihed mellem virksomheder og borgere, når de henvender sig til offentlige myndigheder.

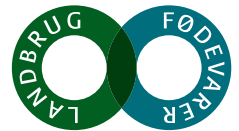
Dette stiller skærpede krav til myndighedernes IT-systemer, herunder Tast-selv, og serverkraft. Det er vigtigt, at de IT-systemer, som myndighederne stiller til rådighed, er velafprøvede og gennemtestede før de tages i brug, således at systemerne virker. Derudover er det vigtigt, at systemerne kører hurtigt, uden helt eller delvist blokerende fejl og uden nedbrud – også i spidsbelastningsperioder. I de seneste år og senest i april 2022 har der konkret været adskillige IT-problemer i forbindelse med EU-ansøgningsrunderne hos Landbrugsstyrelsen.

Landbrug & Fødevarer kvitterer for, at lovforslaget tager højde for, at IT-problemer hos myndigheden ikke kan komme en virksomhed eller borger til skade, såfremt meddelelsen kommer frem i rimelig tid efter IT-nedbruddet, men Landbrug & Fødevarer ønsker en nærmere principiel tilkendegivelse af, at der ikke må skabes en situation med "omvendt bevisbyrde". Landmanden står naturligvis for at udføre arbejdet på marken, men nu også for at dokumentere, at det er gjort i omstøttere reglerne ved fx at skulle indberette aktivitet på marken med GPS-signeret billeddokumentation. Hvad sker der ved ustabil internetforbindelse eller gammel Nokia 3110 eller ved fejl på app'en eller (midlertidige) nedbrud? Det bør i den forbindelse til enhver tid være muligt at afgive hørings svar på anden vis, for eksempel ved indsendelse af georefererede billeder via mail, eller ved at Landbrugsstyrelsen følger op med en fysisk kontrol. Landbrug & Fødevarer mener ikke, at man i lovgivningen kan fastsætte krav om, at ansøgere skal have en smartphone for at modtage støtte (lovforslagets side 136).

Det er myndigheden, der stiller et obligatorisk og ufravigeligt IT-system til rådighed for brugeren. Landbrug & Fødevarer foreslår på den baggrund, at der fastlægges nogle nærmere principielle retningslinjer for håndtering ved systemnedbrud med videre, fx ved at myndigheden hurtigst muligt, og efter konstatering af eksempelvis IT-systemnedbrud, netværksnedbrud, kapacitetsnedgang eller anden misligholdelse af løsningen, offentliggør en faglig nyhed og en opdatering af driftsstatus. Der bør endvidere stilles krav om, at forvaltningsmyndigheden altid har en plan B for sikring af indsendelse af ansøgninger, og for rettidig sagsbehandling og udbetaling hvis IT-systemerne fejler.

Dertil anbefaler vi, at der med lovforslaget skal udarbejdes konkrete IT-retningslinjer, som skal sikre god forvaltningsskik, herunder åbenhed og gennemsigtighed, og som rækker udover Ombudsmandens generelle forvaltningsretlige krav til offentlige IT-systemer. Disse retningslinjer bør udarbejdes på linje med en IT-kontrakt mellem en kunde (brugeren) og en leverandør (myndigheden) og skal blandt andet tage højde for kravspecifikationer, hvornår der foreligger misligholdelse af kravspecifikationerne og dermed leverancen (IT-systemet) til kunden (brugeren), herunder eksempelvis IT-systemnedbrud, hvor hurtigt myndigheden skal reagere ved IT-systemnedbrud samt indeholde en beredskabsplan herfor.

Det fremgår endvidere af lovforslaget, at det forventes at omfanget af afgørelser alene baseret på automatisk behandling vil øges over tid i takt med den teknologiske udvikling. Der argumenteres endvidere med, at afgørelserne vil kunne påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som foretager manuel klagesagsbehandling. Landbrug & Fødevarer skal bemærke, at automatiske afgørelser kan være til gavn for offentlige myndigheder, idet de kan effektivisere processer. De er imidlertid ikke uden ulemper. Brugen af automatiske afgørelser kan medføre, at der træffes forkerte afgørelser, at almene forvaltningsretlige principper tilsidesættes og dermed en generel svækkelse af

virksomhedens retsstilling. Det er eksempelvis vigtigt at bevare muligheden for at foretage skøn i afgørelserne, og indførsel af automatisk behandling må ikke være på bekostning af dette.

Landbrug & Fødevarer skal i denne forbindelse understrege vigtigheden af overholdelsen af persondatareglerne. Efter persondataforordningens artikel 22, har en virksomhed ("den registrerede") ret til ikke at være genstand for en afgørelse, der alene er baseret på automatisk behandling, herunder profilering, som har retsvirkning eller på tilsvarende vis betydeligt påvirker den pågældende virksomhed. Det er ikke tilfredsstillende, at virksomheden først per efterkrav via klageadgang kan og skal sikre sin retsstilling, hvilket er en markant fravigelse af de forvaltningsretlige regler om parthøring. Landbrug & Fødevarer foreslår i stedet, at der forinden afgørelsen bliver truffet, sikres reel parthøring ved anvendelsen af automatiske afgørelser med mindre at det er ubetænkeligt at træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, og at disse automatiske afgørelser alene anvendes til beslutningsstøtte, samt at der udarbejdes en administrativ vejledning for brugen af automatiske afgørelser, som udstikker retningslinjer for, hvornår og hvordan virksomheden skal inddrages, og hvordan parthøring indgår i sagen.

Dertil kommer databeskyttelsesforordningens artikel 13, stk. 2, litra f og artikel 14, stk. 2, litra g, som fastslår, at virksomheden har ret til meningsfulde oplysninger om logikken bag afgørelsessystemet, herunder en ex ante forklaring, der giver den registrerede mulighed for at forstå de grundlæggende elementer, som lægges til grund for afgørelsen.

§ 20: Kort kundgøres på anden måde end via Lovtidende

Det fremgår af loven, at ministeren bemyndiges til at kundgøre kortgrundlag med tilknytning til regler kan kundgøres på anden måde end via Lovtidende.

Landbrug & Fødevarer har ikke indvendinger mod, at der af tekniske hensyn sker kundgørelse af kort på anden måde end via Lovtidende. Henset til udviklingen inden for digitalisering af geografi i lovgivningen finder Landbrug & Fødevarer det – af hensyn til brugervenligheden og tilgængeligheden – hensigtsmæssigt at fravige kravet om kundgørelse af kortværk i Lovtidende ved stedbestemmelse med koordinater i en regel, fx i forbindelse med regulering på land ved fx afgrænsning af særlige naturbeskyttede områder, landegrænser og ejendom. I en sådan situation er det nødvendigt at få en højopløselig geografi (dvs. stedbestemmelse med stor nøjagtighed) kundgjort, hvilket er egnet til at kunne styrke retssikkerheden for den enkelte landmand. Landbrug & Fødevarer kvitterer i denne forbindelse for, at det af lovforslaget fremgår, at der bør gælde høje krav til sikkerheden omkring den alternative kundgørelse, således at der både er høj driftssikkerhed og høj sikkerhed for autenticiteten af det kundgjorte kortværk svarende til de krav, der stilles til udgivelsen af Lovtidende i elektronisk form.

Det er afgørende for ansøgere og deres rådgivere, at der er et entydigt, fyldestgørende og opdateret kortgrundlag, der er tilgængeligt på ansøgningstidspunktet. Dette indebærer også, at der er en hurtig og effektiv procedure i forhold til opdatering af kortgrundlag og information til støttemodtagere herom. Dette kræver blandt andet også en effektiv procedure, såfremt der fx er fejlregistreringer hos fx kommuner eller andre. Desuden bør den kommende digitale platform for disse kort fungerer gnidningsløst med styrelsens ansøgningssystem.

Kapitel 8: Lokale aktionsgrupper og udvalg m.m.

Lovens kapitel 8 handler om nedsættelse af en række udvalg til blandt andet rådgivning og interessentinddragelse. Det fremgår af lovbemærkningerne på side 54, at det ikke er intentionen at nedsætte rådgivende udvalg ved lov på nær i de tre tilfælde som er hjemlet i lovforslagets §§ 21-23. Det fremhæves her, at det ikke kræver særskilt lovhjemmel at nedsætte udvalg, som alene har en rådgivende funktion.

Landbrug & Fødevarer mener generelt, at det er nyttigt, at Landbrugsstyrelsen har mulighed for at nedsætte rådgivende udvalg, da det kan bidrage til at få faglige input og input fra brugere til de ordninger, som Landbrugsstyrelsen administrerer.

Landbrug & Fødevarer ønsker, at det nævnes eksplicit i lovbemærkningerne, at det derfor er både muligt og nødvendigt at nedsætte udvalg, som rådgiver myndighederne om de digitale løsninger til IT-indberetning og ansøgning om landbrugsstøtte og den løbende administration af landbrugsstøtten, om udmøntning af politiske aftaler m.v. Inddragelse af landbrugere og andre brugere, rådgivere og landbrugets organisationer kan bidrage til kvalificering af tilskudsordninger, øge kvaliteten og forbedre implementering af EU's landbrugspolitik og andre støtteordninger i Danmark.

§ 21: Indstillingsudvalg og etablering af lokale aktionsgrupper

I lovbemærkningerne på s. 222 står: *"Det foreslås i stk. 1, at indenrigs- og boligministeren nedsætter et indstillingsudvalg, der udvælger og afgiver indstilling om godkendelse af indsendte lokale udviklingsstrategier. Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 er en delvis videreførelse af landdistriktsfondslovens § 7, stk. 2, idet det foreslås, at indstillingsudvalget ikke udvælger og afgiver indstilling om godkendelse af støtteberettigede lokale aktionsgrupper"*

Det er Landbrug & Fødevarers holdning, at indstillingsudvalget fortsat skal kunne give indstillinger vedrørende konkrete ansøgninger og projekter, og at bestemmelsen fra den nuværende lovgivning (§ 7, stk. 2 i landdistriktsfondsloven) bør videreføres. Dette fordi udvalget fortsat har kompetencer til at forholde sig til de konkrete ansøgninger og desuden har viden om, hvordan de enkelte projekter understøtter den lokale udvikling i landområderne. Landbrug & Fødevarer ønsker fortsat at være repræsenteret i indstillingsudvalget.

§ 22: Nedsættelse af rådgivende udvalg om EU's landbrugspolitik

Det fremgår af artikel 22, at det fremover er ministeren, der fastsætter en forretningsorden og sammensætter fortsættelsen af det nuværende §2-udvalg.

Selvom det ikke fremgår af lovtæksten, så er det fortsat helt afgørende, at ministeren inddrager landbrugserhvervet i det rådgivende udvalg, da det handler om beslutninger om EU's landbrugspolitik og udmøntningen heraf, hvilket berører landbrugserhvervets grundlæggende rammevilkår. Det bør også fremgå af lovbemærkningerne.

Det fremgår af lovbemærkningerne (side 52), at ministeriet ikke finder behov for at videreføre lovbestemmelse om, at der kan møde en stedfortræder for medlemmerne. Denne mulighed bør dog videreføres i forretningsordenen.

§ 23: Nedsættelse af en overvågningskomité

Det fremgår af lovforslaget, at fødevarerministeriet vil nedsætte en overvågningskomité til at varetage de forordningsbestemte opgaver i forbindelse med gennemførelsen af den strategiske plan. Det fremgår af bemærkningerne på side 54, at komitéen i vidt omfang vil svare til overvågningsudvalget for landdistriktsprogrammet, der er nedsat i perioden 2014-2022, men at den imidlertid vil have en bredere repræsentation, da udvalget også skal varetage opgaver i forhold til søjle 1-ordninger og markedsordninger.

Overvågningsudvalget vil ifølge lovforslaget blive sammensat af de berørte myndigheder, interesseorganisationer, foreninger og andre relevante parter. Det er helt afgørende med reel inddragelse af landbrugserhvervet i forhold til gennemførelse af den strategiske plan, der også er en central del af gennemførelsen af landbrugsaftalen fra oktober 2021 i Danmark. Landbrugserhvervet bør derfor eksplicit nævnes i §23.

Landbrug & Fødevarer har et medlem og en suppleant i det nuværende Landdistriktsudvalg. Landbrug & Fødevarer ønsker minimum 5 pladser i den kommende overvågningskomité for at kunne dække den brede kreds af emner og ordninger, som CAP-planen dækker, ligesom Landbrug & Fødevarer ønsker mulighed for at deltage med stedfortrædere, når særlige emner skal drøftes. Dette bør også fremgå af lovbemærkningerne.

Alle medlemslande er forpligtet til at nedsætte en overvågningskomité senest 3 måneder efter Kommissionens godkendelse af den strategiske plan. Landbrug & Fødevarer vil opfordre til at komitéen nedsættes hurtigst muligt, da arbejdet med udmøntningen af den strategiske plan i Danmark allerede er i fuld gang. Der er ingen grund til at vente indtil fristen for nedsættelse.

Kapitel 9: Delegation og klage m.v.

§ 24 Adgang til klager og regler for klager og mulighed for at afskære klageadgang.

Af § 24 stk. 2, i lovudkastet fremgår det, at de to ministre kan fastsætte regler om at klage i særlige tilfælde ikke kan indbringes for en anden administrativ myndighed. I lovbemærkningerne er det præciseret, at dette særligt vedrører klima-lavbundsordningen, hvor der heller ikke i dag er klage-adgang.

Selv om den manglende klageadgang reelt er en fortsættelse af den nuværende retsstilling, er det et brud med en væsentlig retsgaranti. Landbrug & Fødevarer savner på den baggrund en nærmere præcisering af, hvilke særligt, kvalificerede samfundsmæssige hensyn der gør sig gældende og som vejer tungere end hensynet til landbrugers klageadgang på dette område.

Landbrug & Fødevarer finder det u hensigtsmæssigt at udsondre dette område til en særlig indskrænket retsstilling. Landbrug & Fødevarer skal således opfordre til, at der generelt for hele lovens område, holdes fast i en klageadgang.

I udgangspunktet mener Landbrug & Fødevarer, at der skal være lige adgang til at påklage alle administrative afgørelser, og det ønskes derfor at, "at klage i særlige tilfælde ikke kan indbringes for en anden administrativ myndighed" slettes fra lovforslaget.

Hvis der i helt særlige tilfælde skal gives mulighed for at undlade klageadgang, er det vigtigt, at disse tilfælde udførligt beskrives og begrundes i lovforslaget, og at hjemlen til at

undlade klageadgang ikke kan udvides til en bredere anvendelse end de konkrete tilfælde der er beskrevet i loven.

§ 25 Adgang til at indgå aftaler

Det fremgår af § 25, at fødevareministeren og indenrigsministeren på deres respektive områder kan indgå de aftaler, der er nødvendige i forbindelse med administration af denne lov. Det fremgår af bemærkningerne på side 237 at aftalerne, der forventes indgået med henvisning til denne bestemmelse hovedsageligt forventes at omfatte løbende administration og kontrol i forhold til indberetningspligten til EU. Det nævnes i bemærkningerne til § 10 på side 179, at det ikke kan udelukkes, at fremtidig EU-regulering vil gøre yderligere indberetning fra private aktører påkrævet. Det fremgår at indberetningspligten vil blive opfyldt efter samråd med Danmarks Statistik (side 180). Det er vigtigt, at de administrative byrder i forbindelse med indberetning af data holdes på et minimum, men ellers må rammerne aftales specifikt med de private aktører, der skal involveres.

§ 26: Andre offentlige myndigheders mulighed for at medfinansiere landdistriktsordninger

Det fremgår af § 26, at andre offentlige myndigheder kan deltage i finansieringen af den støtte, som fødevareministeren og indenrigsministeren kan yde under søjle 2 i EU's landbrugspolitik. Det fremgår af bemærkningerne, at landbrugets fonde kan deltage i finansieringen, men at det ikke er muligt at midler fra private organisationer og private almenyttige fonde kan indgå i finansieringen (lovbemærkninger side 237).

Landbrug & Fødevarer mener at mulighederne for national medfinansiering af det danske landdistriktsprogram bør udnyttes i langt højere grad af staten end i dag. Danmark har et – i europæisk sammenhæng - relativt begrænset landdistriktsprogram samtidigt med at ambitionerne er høje, og den danske regering lægger sig på den mindst mulige nationale medfinansieringssats.

§ 27: Klager til Miljø- og Fødevareklagenævnet og frist for oversendelse

For afgørelser om direkte støtte efter grundbetalingsordningen og afgørelser om konditionalitet er oversendelsesfristen i dag allerede to måneder. Det beskrives i lovbemærkningerne, at den forlængede oversendelsesfrist, i forhold til de normale 3 uger, sker for at sikre, at administrationen kan følge med. Det er for Landbrug & Fødevarer vigtigt med en hurtig og grundig klagesagsbehandling. Landbrug & Fødevarer ønsker, at der opstilles ambitiøse sagsbehandlingsmål på tværs af første- og andeninstansen.

Det er afgørende, at både førsteinstansen og andeninstansen afsætter tilstrækkeligt med ressourcer til at behandle de indkomne klager. Hvis der i en periode forventes et større antal klager, må myndighederne øge ressourceforbruget, så det sikres, at sagsbehandlingstiden ikke øges.

Landbrug & Fødevarer mener, at der bør skabes hjemmel i loven til at meddele opsættende virkning ved klage i tilskudssager, således at tilbagebetalingskrav sættes i bero, indtil der er truffet afgørelse i klagesag.

Det er desuden af væsentlig betydning for Landbrug & Fødevarer, hvordan vi sikrer læring tilbage til førsteinstansen, når førsteinstansen har truffet forkert afgørelse/når forkert tendens potentielt viser sig. Der er ikke længere en andeninstans med en egentlig

tilsynsforpligtelse (som tidligere hvor andeninstans-prøvelsen lå i departementet og i Fødevarerministeriets Klagecenter).

Kapitel 10: Straf

§ 28: Bødestraf og strafansvar

Lovforslagets § 28, stk. 1, nr. 1-6 og 9 består af en hel eller delvis videreførelse af bestemmelser om strafbare forhold med hjemmel i landbrugsstøtteleven, landdistriktsfondsloven og skovloven samt helt nye strafbare forhold i nr. 7 – 8.

De foreslåede vejledende bødeniveauer for de enkelte kategorier af visse strafbare forhold

Det fremgår af de almindelige bemærkninger i afsnit 2.13.3.3.3, at lovforslaget i sin nuværende form lægger op til, at normalbødestørrelsen bør fastsættes til:

- 30.000 kr. ved forsætlig overtrædelse af § 28, stk. 1, nr. 1, om afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger.
- 10.000 kr. ved overtrædelse af § 28, stk. 1, nr. 2 – 4, om manglende overholdelse af en række oplysningspligter, underretningspligter, indberetningspligter m.v.
- 10.000 kr. ved overtrædelse af § 28, stk. 1, nr. 5 – 6, om manglende overholdelse af regler om virksomhedernes samarbejde med myndighederne
- størrelsesordenen 30.000 kr. ved overtrædelse af § 27, stk. 1, nr. 7-9, om manglende overholdelse af vilkår, meddelte forbud eller påbud - i lighed med tilsvarende overtrædelser af regler på fødevareområdet.

Landbrug & Fødevarer vurderer, at der af hensyn til retssikkerheden skal være sikkerhed for, at de foreslåede vejledende bødestørrelser ikke er højere end det, der følger af retspraksis.

Overordnet set finder Landbrug & Fødevarer, at de foreslåede vejledende bødeniveauer ved overtrædelse af lovforslagets § 28, stk. 1, nr. 1 – 6 og 9 ikke er baseret på fast retspraksis for bøder på området samt, at bemærkningerne til straffebestemmelserne i landbrugsstøttelevens § 23, landdistriktsfondslovens § 12 eller skovlovens § 65 ikke indeholder vejledende bødeniveauer.

På fødevareområdet gælder de vejledende normalbødestørrelser fastsat ved lov nr. 1549 af 20. december 2006, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 988, hvorefter normalbødestørrelsen 'kun' er:

- 10.000 kr. ved afgivelse af urigtige oplysninger i eksportcertifikater
- 5.000 kr. ved manglende indberetninger, udlevering af oplysninger m.v.
- 5.000 kr. ved manglende samarbejde med tilsynsmyndighederne m.v.
- 20.000 kr. ved manglende efterkommelse af vilkår, påbud og forbud m.v.

Helt generelt kan Landbrug & Fødevarer konstatere, at de foreslåede normalbødestørrelser for overtrædelse af CAP-lovens § 28 er op til 200 pct. højere end ved tilsvarende overtrædelser på fødevareområdet.

Dertil fremgår det direkte af lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 2.13.3.3.3., at den foreslåede normalbødestørrelse ved manglende overholdelse af vilkår, meddelte forbud eller påbud bør fastsættes i størrelsesordenen 30.000 kr. i lighed med tilsvarende

overtrædelser af regler på fødevareområdet. Dette niveau er imidlertid ca. 33 pct. højere end ved tilsvarende overtrædelse på fødevareområdet, hvor normalbødestørrelsen 'kun' er 20.000 kr.

På denne baggrund vurderer Landbrug & Fødevarer, at de foreslåede vejledende bødeniveauer er uforholdsmæssigt høje, idet de ikke har belæg i fast retspraksis eller eksisterende vejledende bødestørrelser og i stedet højest bør være på samme niveau, som ved tilsvarende overtrædelser på fødevareområdet.

Sanktionering

Det fremgår af lovforslagets § 28, stk. 2, og 3, at der gives mulighed for at fastsætte regler om straf ved bøde for overtrædelse eller forsøg på overtrædelse af bestemmelser i regler fastsat i medfør af loven, og for overtrædelser af bestemmelser fastsat af Den Europæiske Union.

Ifølge lovbemærkningerne til disse foreslåede bestemmelser (side 247-248) er årsagen til dette, at der i det nye forordningsgrundlag i højere grad end tidligere lægges over på medlemsstaterne at regulere støttemodtagernes forhold, herunder ved at iværksætte effektive sanktioner og om nødvendigt anlægge retssag. Derfor vurderes det i lovbemærkningerne hensigtsmæssigt, at der kan fastsættes straf for overtrædelser af administrativt fastsatte bestemmelser og for bestemmelser fastsat af Den Europæiske Union.

Landbrug & Fødevarer undrer sig over, at der her tilsyneladende gives hjemmel til udstedelse af bøder for overtrædelser af forhold, som allerede vil være reguleret i de sanktionssystemer, der tilrettelægges som led i implementeringen af EU's landbrugspolitik. Det vurderes meget u hensigtsmæssigt, hvis betydningen af dette reelt er, at der i Danmark indføres et dobbelt sanktionssystem for overtrædelse af EU-krav. Dette vil være en helt uacceptabel situation. Derfor er det strengt nødvendigt, at det i lovbemærkningerne præciseres, at landmændene ikke kan modtage en dobbelt-sanktion for manglende opfyldelse af støttebetingelser og regler i forbindelse med EU's landbrugspolitik. Alternativt skal § 28 stk. 2 og 3 helt udgå af lovforslaget.

Det er for Landbrug & Fødevarer afgørende, at proportionalitetsprincippet nøje iagttages ved udøvelse af skøn over hvilken sanktionsramme, der skal sættes, som ligger hos de nationale myndigheder. Sanktionen må ikke være mere indgribende end nødvendigt, og der skal tages hensyn til overtrædelsens art, omfang, grovhed og alvor, graden af skyld, gentagelse/flergangsovertrædelse og omfang af evt. skade, hvis nogen ved overtrædelsen og evt. opnået eller tilsløvet berigelse.

Dertil er det vigtigt at pointere, at sanktionering ikke er dikteret af EU-reglerne. Det foreskrives alene, at sanktioner skal være effektive, have afskrækkende virkning og stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen. Derfor er det væsentligt, at der skabes mulighed for nogle hensigtsmæssige og mere proportionale reaktioner på sådanne overtrædelser.

§ 29: Udstedelse af bødeforlæg efter forhandling med justitsministeren

Landbrug & Fødevarer er optaget af landbrugerens retssikkerhed og er derfor umiddelbart bekymret for at komme til at mangle en vurdering fra politi/anklagemyndighed inden et bødeforlæg udstedes. Dette er særligt relevant, hvor overtrædelser også

efterfølgende kan medføre konditionalitetsstøtetræk, der har væsentlig betydning for landbrugerens generelle økonomi og i sig selv er en sanktionslignende reaktion.

Kapitel 11: Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 30: Lov om landdistriktsfonden ophæves og overgang etableres

Det fremgår af § 30, at loven ikke gælder ikke på ansøgninger, der er indsendt før gældende regler er trådt i kraft. Det er vigtigt med en smidig overgang og entydige regler i en periode, hvor en landmand kan have et tilsagn fra den igangværende periode og modtager grundbetaling fra kommende periode.

Nye oplysninger bør kun kunne anvendes fremadrettet og ikke bagudrettet fx i forbindelse med registersamkøring.

Landbrug & Fødevarer foreslår, at der etableres en overgangsordning for unge landbrugere, der ikke har modtaget 5 års støtte i den nuværende ordning, og som ikke kan kvalificere sig til ny etableringsordning i søjle 2 fra 2023.

Endelig bør det i bemærkninger til § 30, stk. 3 (side 257) præciseres, at de pågældende bekendtgørelser ikke ophæves, før alle rettigheder og forpligtelser for ansøgere under den pågældende er ophørt/udløbet. Eksempelvis opretholdelsesperioden for tilsagn om tilskud til miljøteknologi.

Kapitel 12: Ændringer i anden lovgivning

§ 31: Ændring af lov om miljø- og fødevareklagenævnet/undtagelse for klagegebyr

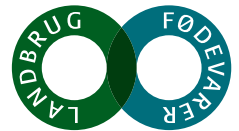
Landbrug & Fødevarer bakker op om undtagelsen for klagegebyr i forhold til skovordninger. Det er positivt, at klager over afgørelser om tilskud til skov fremover bliver undtaget fra gebyr ved klage.

Landbrug & Fødevarer bemærker i øvrigt, at der synes at være en uoverensstemmelse i sammenligningstabellen mellem lovforslaget og gældende formulering i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, idet § 19, nr. 5, på side 279 i første kolonne, nederste venstre rubrik angives til at henvise til bl.a. §§ 49-62, men det er rettelig §§ 49-72 i den nugældende Miljø- og Fødevareklagelov.

§ 32: Ændring af landbrugsstøtteleven - Lov om produktions- og promilleafgiftsfondene samt Fonden for økologisk landbrug (landbrugsstøtteleven)

Det foreslås i lovforslaget, at landbrugsstøttelevens kapitel 1 ophæves, og at den nuværende landbrugsstøtteleven fremover udelukkende omfatter reguleringen af landbrugets fonde. Det fremgår af bemærkningerne på side 267, at det foreslås som noget nyt "*i landbrugsstøttelevens § 23, stk. 1, nr. 7, at medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde, den der undlader at give kontrolmyndigheden adgang til virksomheden m.v. efter landbrugsstøttelevens § 10, stk. 4, 1. og pkt. 5.*"

Udover denne sidste tilføjelse præsenteres straffebestemmelserne som videreførelse af de relevante dele af landbrugsstøtteleven, men det er vanskeligt at gennemskue rækkevidden af formuleringerne på det foreliggende grundlag, som de er beskrevet i lovforslaget, og Landbrug & Fødevarer efterlyser således en præcisering af, hvor der mere konkret sker en udvidelse af bestemmelsen med henblik på nærmere stillingtagen. Det er blandt andet for upræcist at benytte ordet "m.v." i lovbestemmelsen.

Landbrug & Fødevarer mener i øvrigt ikke, at den lov, der fremover regulerer landbrugets fonde, fortsat skal bære navnet "landbrugsstøtteleven" i parentes, da det vil være misvisende i forhold til lovens fremtidige indhold. Og det vil være misvisende i forhold til at "landbrugsstøtte" fremover reguleres i den nye lov om administration af den fælles landbrugspolitik og dette kaldenavn fremover vil være mere retvisende i forhold til denne nye lov og ikke den oprindelige.

Landbrug & Fødevarer vil på den baggrund foreslå, at den omtalte lov i § 32 ændres til "Lov om produktions- og promilleafgiftsfondene inden for landbrugssektoren (Landbrugsfondsløven)", så lovens titel fremover afspejler lovens anvendelsesområde.

Fonden for økologisk landbrug er en af flere produktions- og promilleafgiftsfonde, og der vurderes derfor ikke behov for at denne fond fremhæves frem for andre i lovtitlen.

§33: Ændring af driftsloven

§ 33, pkt. 1

Landbrug & Fødevarer kan bakke op om de foreslåede ændringer i lov om Drift af landbrugsjorder, der vil gøre det muligt lovligt at anvende landbrugsjorden til småbiotoper op til 1 ha, samt at sådanne småbiotoper op til 1 ha er fritaget for rydningspligten.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at man vælger at fastholde en grænse på 1 ha for at sikre, at meget store arealer ikke varigt skifter karakter ved tilgroning og opretholder en lysåben karakter. Der vil dog være tilfælde, hvor en tilgroning med buske og krat vil kunne være af gavn for biodiversiteten, og der bør derfor være mulighed for at fravige grænsen på 1 ha, hvis hensyn til natur og biodiversitet taler herfor.

På side 128 i bemærkningerne stå der i 4. afsnit: "Småbiotoper og småplantninger kan ligeledes etableres aktivt, det vil sige, at jordbrugeren aktivt sår den beplantning, der er på arealet".

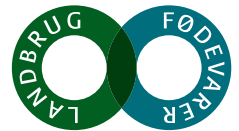
Vi vil gerne foreslå, at "sår" ændres til "sår eller planter".

I langt de fleste tilfælde vil landmanden benytte sig af muligheden for at plante planter, som kommer fra en planteskole. Det vil også sikre ham et plantemateriale, som er egnet til lokaliteten.

§ 33, pkt. 2

Landbrug & Fødevarer kan bakke op om, at der gives mulighed for at fravige reglerne i lovens §§ 3-7 af hensyn ejer eller brugers overholdelse af forpligtelser, som den pågældende er blevet pålagt for at opnå arealbaseret støtte finansieret af EGFL eller ELFUL.

Der bør i den forbindelse i dialog med relevante organisationer foretages en analyse af, i hvilke tilfælde sådanne fravigelser vil være aktuelle, således at de relevante bestemmelser kan tilpasses de rammer som lodsejere vil blive mødt med i forbindelse med gennemførelse af nye bestemmelser som følge af den fælles landbrugspolitik fra 2023.

Ud over de to foreslåede ændringer i lov om drift af landbrugsjorder skal Landbrug & Fødevarer også pege på behovet for en generel fravigelse af bestemmelserne i loven §§ 3 -7 i forbindelse med arealer, der indgår i projekter med udtagning af kulstofholdige lavbundsarealer (klima-lavbunds, lavbunds- eller vådområdeprojekter).

Når et areal udtages og udlægges til urørt, som det er tilfældet i et lavbundsprojekt, uanset ordning, vil arealet som udgangspunkt blive omfattet af rydningspligten i Lov om drift af landbrugsjorder § 5. Det betyder, at hvis det ikke er for vådt til at blive slået, så skal det holdes lysåbnet ved slåning minimum hvert 5. år.

For lodsejere, der indgår i sådanne projekter med større arealer, kan der være tale om en stor og byrdefuld forpligtelse, der kan have betydning for, om lodsejeren ønsker at indgå i et projekt. Samtidig vil kørsel med maskiner på disse arealer i forbindelse med slåning have en negativ klimaeffekt ligesom nyere forskning i forhold til biodiversitet viser, at opvækst i form af krat og buske kan have en stor værdi for biodiversiteten.

Det fremgår dog af lov om drift af landbrugsjorder § 7, stk. 1 (jf. § 11 i bekendtgørelse om jordbrugsressourcens anvendelse til dyrkning og natur), at bestemmelserne i samme lovs §§ 3 -5, ikke er til hinder for varig ændring i arealanvendelsen til andre former for natur, når det er i overensstemmelse med anden lovgivning og med vedtagne og offentliggjorte planer i henhold til anden lovgivning. Endvidere fremgår det, at drift af landbrugsjorder § 7, stk. 2, at andre former for natur, hvis det indebærer beplantninger over 0,5 ha (der også omfatter selvsåning), skal anmeldes til kommunen.

I den forbindelse vil der være behov for fx i lovbemærkningerne at bekræfte, at udtagning til lavbundsprojekter vil være omfattet af bestemmelserne i § 7, stk. 1, og det således vil være muligt at fravige rydningspligten på arealer, der indgår i lavbundsprojekter uanset ordning. Der bør endvidere i loven indføres en generel fravigelse, der fastslår, at arealer, der indgår i et lavbundsprojekt med tilsagn eller anden form for aftale, automatisk undtages fra rydningspligten, således at lodsejer ikke behøver at anmelde en sådan anvendelse til kommunen, da dette vil betyde en ekstra administrativ byrde for lodsejerne i forbindelse med medvirken i lavbundsprojekter.

Landbrug & Fødevarer skal endvidere pege på behovet for, at arealer, der indgår i kommende forpligtelser eller ordninger under den fælles landbrugspolitik, automatisk omfattes af den permanente genopdyrkningsret i Lov om drift af landbrugsjorder § 6.

Med udmøntningen af den fælles landbrugspolitik fra 2023 indføres flere forskellige ordninger og forpligtelser, der betyder, at arealer vokser ind i en mere naturnær tilstand. Dette omfatter fx bruttoarealmodellen, krav til GLM 8 om småbiotoper samt de kommende bio-ordninger for biodiversitet.

Når arealer udlægges til natur i længere periode, er der mulighed for, at de kan vokse ind i en mere naturnær tilstand, der betyder at de omfattes af forbud mod driftsændringer jf. Naturbeskyttelseslovens § 3. Med bestemmelsen i Lov om drift af landbrugsjorder § 6 er det muligt efter anmeldelse til kommunen at opnå permanent ret til at genopdyrke arealet, uanset at arealet i mellemtiden måtte komme til at opfylde kriterierne for § 3-beskyttelsen.

I og med, at der er et samfundsmæssigt ønske om, at flere arealer omlægges til mere naturnære anvendelser, vil det være hensigtsmæssigt, at indføres en bestemmelse i Lov

om drift af landbrugsjorder, der giver mulighed for at ovenstående arealer som udgangspunkt automatisk bliver omfattet af bestemmelsen om genopdyrkningsret, således at lodsejere ikke selv behøver at foretage anmeldelse til kommunen jf. lov om Drift af Landbrugsjorder § 6. Dette vil mindske de administrative byrder for både lodsejer og kommune, og det vil øge incitamentet til at indgå i diverse naturordninger.

§ 34: Ændring af lov om fødevarer

Landbrug & Fødevarer kan ikke bakke op om, at lov om fødevarer ændres til at kunne dække hele lovforslaget. Der bør udelukkende skabes bemyndigelse til de områder, som var dækket af den ophævede lov om frø, kartofler og planter, så der ikke opstår tvivl om rækkevidden af bemyndigelsen til at opkræve gebyr.

§ 35 Ændring af lov om planter og plantesundhed

Der savnes en uddybende forklaring af, hvorfor betaling for kontrol både skal hjemles i nærværende lovforslag og i lov om planter og plantesundhed.

Generelt om lovforslagets konsekvensanalyser:

Det fremgår af lovforslagets side 135-137, at Fødevareministeriet vurderer, at forslaget lever op til kravene til digitaliseringsklar lovgivning. Blandt andet fremgår det af lovforslaget, at fødevareministeriet vurderer, at lovforslaget lever op til princippet om enkle og klare regler, som følge af at man samler dele af landbrugsstøtteleven og landdistriktsloven i en samlet lov.

Generelt er det Landbrug & Fødevarers erfaring, at jo flere støtteordninger og jo flere komplekse krav et IT-system skal kunne håndtere, jo større risiko er der for, at der er IT-fejl, og at ansøgerne på den baggrund mister overblik og utilsigtet laver fejl i ansøgningerne. Denne risiko øges, når IT-systemet skal tilpasses alle de nye vedtagne støtteordninger. Derfor mener Landbrug & Fødevarer, at lovforslaget sandsynligvis vil medføre flere fejl, særligt i en opstartsperiode.

Fødevareministeriet vurderer endvidere, at lovforslaget ikke i sig selv ventes at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet. Landbrug & Fødevarer vil i den sammenhæng gerne minde om, at de regler som ministrene bemyndiges til at gennemføre i lovforslaget, vil medføre betydelige, både administrative og økonomiske konsekvenser for støtteansøgerne.

Det anerkendes i lovforslaget, at afskaffelsen af betalingsrettighederne reducerer den administrative byrde, men dette er ikke uden betydelige negative økonomiske konsekvenser for de landbrugere, der rammes negativt af udjævningen, selv når initiativerne til afbødning af de økonomiske konsekvenser er iværksat.

Modsat vil en række nye støtteordninger, GLM-krav og mere komplicerede regler for støtteberettigede arealer, sandsynligvis medvirke til at øge både de økonomiske omkostninger, herunder efterlevelseseomkostninger, og den administrative byrde ved at søge om udbetaling af landbrugsstøtte.

Endvidere risikeres det, at den administrative byrde i forbindelse med øget anvendelse af satellitkontrol at være stigende, i særdeleshed hvis der stilles krav om væsentligt øget anvendelse af geo-refererede billeder.

Landbrug & Fødevarer mener, at de ovennævnte forhold er utilfredsstillende for erhvervet, og der bør arbejdes for at nedbringe den administrative byrde yderligere. De ovennævnte forhold bør som minimum fremgå af lovforslaget.

Endelig vurderer fødevareministeriet, at forslaget i sig selv ikke har nogen konsekvenser for miljø, klima og biodiversitet. Som eneste undtagelse vurderes klimalavbudsprojekterne i § 7, at have en positiv indvirkning på klimaet. Det er inkonsekvent. Det bør fremgå tydeligt af lovforslaget, at de regler som gennemføres via den bemyndigelse som loven giver, forventes at have positiv indvirkning på miljø, klima og biodiversitet.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for opfølgende dialog, såfremt der er behov for uddybning eller præcisering af høringssvaret.

Med venlig hilsen

Mette Trudsø Kruse

Chefkonsulent
Klima & EU
M +45 3058 2153
E mtk@lf.dk

Helle Guldbrandt Lachmann

Chefkonsulent
Jura
M: +45 3058 2159
E: hgl@lf.dk